

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา
อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา
อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE PARTICIPATION OF BASIC EDUCATION BOARDS IN THE ACADEMIC AFFAIRS
OF CHIANG KHONG DISTRICT 2 EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT NETWORK
UNDER PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 4

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

June 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา

อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ของ นภัสศรณ์ ลานนาพันธ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุชา กอนพวง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัชระ จตุพร)

อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ บุรณะชาติ)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	นภัศรณี ลานนาพันธุ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชระ จตุพร
คำสำคัญ:	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การบริหารงานวิชาการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะครูของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 จาก 14 โรงเรียน จำนวน 136 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: THE PARTICIPATION OF BASIC EDUCATION BOARDS IN THE ACADEMIC AFFAIRS OF CHIANG KHONG DISTRICT 2 EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT NETWORK UNDER PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 4

Author: Naphatsorn Lannapun, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Dr. Watchara Jatuporn

Keywords: Participation Of Basic Education Boards, Academic Affairs

ABSTRACT

Self-study the subject a study the participation of basic education boards in the academic affairs of Chiang Kong district 2 education quality development network under primary education service area office 4. The purposes were to 1) study study the participation of basic education boards in the academic affairs of Chiang Kong district 2 2) for compare the participation of basic education boards in the academic affairs of Chiang Kong district 2 according to gender, age, and educational background by studied from a sample group consisting of teachers under Chiang Kong district 2 education quality development network from 14 schools, consisting of 136 people, by specifying the sample groups according to Krejcie and Morgan's schedule then using simple random sampling with lottery method. Stratified random selection Tools used to collect data. Is a scale type query, Estimated 5 levels The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, the results were analyzed by using test statistics. One-way analysis of variance (One-Way ANOVA) and compare in pairs by Scheffe's method. The results were as follows: 1) The state of the participation of basic education boards in the academic affairs of Chiang Kong district 2 education quality development network under primary education service area office 4 overall and each aspect were at a high level. 2) The Compare the state of the participation of basic education boards in the academic affairs of Chiang Kong district 2 education quality development network under primary education service area office 4 classified by gender, educational levels not different. Classified by age difference was statistically significant difference at the .05.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ จตุพร อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ รวมทั้งคณาจารย์ที่ได้กรุณาส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาและเป็นกำลังใจให้จนสำเร็จการศึกษา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายคิวก ร คำปา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสองพี่น้อง นางสาวลักษมณ มุงเมือง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นทอง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องของเครื่องมือ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้ มีความสมบูรณ์ และมีคุณค่า

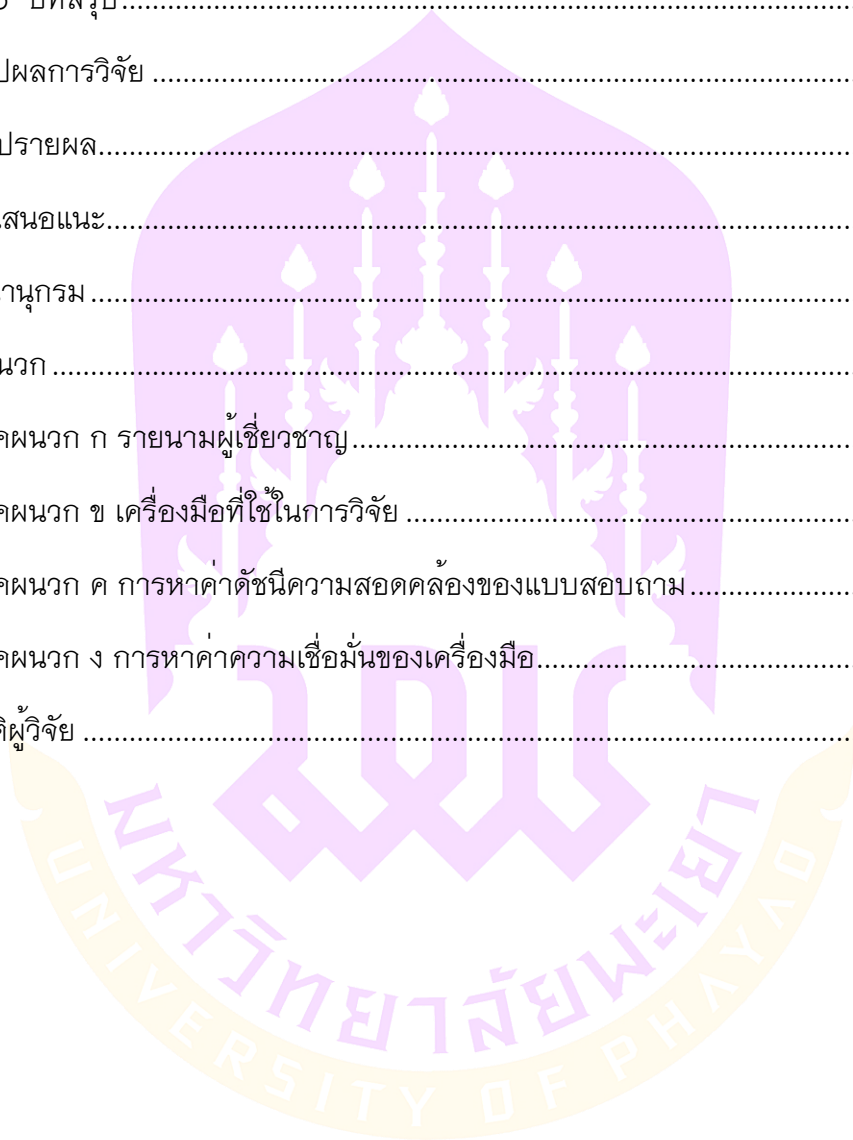
คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

นภัศรณี ลานนาพันธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	68
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
บทที่ 5 บทสรุป.....	97
สรุปผลการวิจัย	98
อภิปรายผล.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	116
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	117
ภาคผนวก ค การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	124
ภาคผนวก ง การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	129
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ	57
ตาราง 2 แสดงการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
ตาราง 3 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	76
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4 ในภาพรวม.....	77
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา.....	78
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา.....	80
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	81
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	83

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม พัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	84
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม พัฒนา เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ	86
ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามเพศ	88
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม พัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ	88
ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามอายุ	90
ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ ด้านการ จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	92
ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ ด้านการ พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	92
ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ ด้านการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้	93
ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ ด้านการ วัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	93

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม พัฒนา เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา94

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอ เชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา.....95

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	68
--------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษานับเป็นหน่วยงานสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษา เพราะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและชุมชนเป็นอย่างมาก กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และให้หน่วยงานทางการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขององค์กร กลุ่มบุคคลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญมาก เพราะบุคคลที่กล่าวมาล้วนมีบทบาทต่อการวางแผนพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสถานศึกษาในด้านการกำหนดความต้องการ วิธีการ ในการปรับปรุงสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา และเป็นตัวแทนของชุมชนในท้องถิ่นที่สามารถรู้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 13-16) ได้มีผู้เสนอแนวทางที่เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สำคัญต่อสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านทั่วไป

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ปรับปรุง 2553 ที่มุ่งกระจายอำนาจในการบริหาร

จัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์จะให้สถานศึกษา ชุมชน และเครือข่าย ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงถือได้ว่าการบริหารการจัดการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และที่สำคัญคือคณะกรรมการสถานศึกษาคควรมีส่วนร่วม ในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงาน ประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผน ตลอดจนพิจารณาหลักสูตร จะทำให้สามารถจัดการศึกษาได้กว้างขวางและ หลากหลาย โดยหลักการจัดการศึกษาที่ดี คือ การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน ร่วมและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมต่อการจัดศึกษาและตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกเป็น เจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2545)

ในปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องยึดหลักการมี ส่วนร่วมเป็นสำคัญ โดยในหมวดที่ 5 มีสาระว่าด้วยการบริหารจัดการและมีบทบัญญัติให้ผู้ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (จำนง แจ่มจันทวงษ์, 2553) ได้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มาตรา 39 วรรคสอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงไว้ให้มี การกระจายอำนาจ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 มุ่งพัฒนาและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาให้ ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คุณธรรม ความสามารถตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากลยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกคนให้มี พัฒนาการเหมาะสมกับวัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณธรรมและสำนึกความเป็นไทย โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดวิเคราะห์ เชื่อมั่นในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีความสามารถด้านเทคโนโลยี โดยผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ และเต็มตามศักยภาพ พัฒนากลไกบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากร การกระจายอำนาจ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งในการ บริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลและระบบประกันคุณภาพภายใน การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็ก การสนับสนุนงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการมี ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนา

ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารการคิดการแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนเป็นบุคคล ที่มีความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและรับผิดชอบต่อสังคม (จำนง แจ่มจันทวงษ์, 2553)

การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การปรับปรุงกิจกรรม การเรียนการสอน สื่อ งานการควบคุมดูแล หลักสูตรการสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นการบริหารสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม การวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม และการวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นการที่โรงเรียนจะพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการ จะต้องทำให้เขาพอใจในด้านการบริหารงานวิชาการ มีการสร้างความร่วมมือและแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารต้องดำเนินการที่เกี่ยวกับการที่แสวงหา และเขียนปรัชญา จุดประสงค์ของการจัดการศึกษา ในโรงเรียนออกมาให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติได้ บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครูรู้จักใช้และรู้จักทำ ทำโครงการ

สอนหรือบันทึกการสอน รู้หลักในการจัดตารางสอน จัดรายการวิชาต่าง ๆ ได้เหมาะสม เป็นผู้ให้การนิเทศหรือหาผู้ให้การนิเทศมาให้การนิเทศแก่ครู รู้จักจัดทำ จัดหาสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์ และให้ครูรู้จักเลือกและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุดให้ครูและนักเรียนได้ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผล การเรียนการสอน และนำผลการสอบมาปรับปรุงการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูคิดค้นนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ในการสอน ด้านวิชาการของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน (สมเดช สีแสง, 2550, หน้า 303-304)

อย่างไรก็ตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ดังนั้น งานบริหารสถานศึกษา ภายหลังการปฏิรูปการศึกษา จึงมี 4 ด้าน คืองานวิชาการ งบประมาณ งานบริหารบุคคล และบริหารทั่วไป โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนงานอื่น ๆ นั้น แม้วามีความสำคัญ เช่นเดียวกันแต่ถือว่าเป็นงานที่สำคัญรองลงมา โดยเป็นงานสนับสนุน ให้งานวิชาการดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ (สถิตชัย วรานนท์วนิช, 2553, หน้า 144-145) ขอบข่ายงานวิชาการมี ทั้งหมด 8 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาใช้ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการศึกษา (สมเดช สีแสง, 2550, หน้า 303-304) โดยแท้จริงแล้วงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนโดยตรง และเป็นหัวใจหลักของงานวิชาการนั้น มีอยู่ 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนการเรียน (พนัส ด่วงเอก, 2555, หน้า 2) งานดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติอย่างเต็มที่ เพื่อสามารถนำพาให้การปฏิบัติงานวิชาการประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารที่ยึดถือเอางานวิชาการเป็นหลักในการบริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติจะสามารถนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้ ตรงกันข้ามกับผู้บริหารที่ไม่เห็นความสำคัญของงานวิชาการอาจเป็นเพราะไม่มีความรู้ ความสามารถ ขาดทักษะ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มองเห็นงานอื่นที่สำคัญกว่างานวิชาการจึงไม่นำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย (ทัศนีย์ เนตรประโคน, 2552) นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการได้ ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว ได้มีการติดตามผลการหลักสูตรดังกล่าวไป

ใช้ตลอดเวลา ซึ่งจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบปัญหาความเข้าใจไม่ตรงกันในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องและความเข้าใจไม่ตรงกันและได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นระยะมาตลอด เพื่อสร้างเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง สุวรรณ ผ่าโผน (2549) กล่าวว่าการบริหารวิชาการของโรงเรียน โดยทั่วไปยังไม่เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร คณะครู และชุมชน เห็นได้จากผู้ปกครองและครูบางคนในชุมชน ยังนิยมส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนดัง โรงเรียนประจำอำเภอ และโรงเรียนในตัวเมือง ย่อมแสดงว่างานวิชาการยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าที่ทุกฝ่ายต้องการ หากผลการศึกษาของชาติยังต่ำลงเรื่อย ๆ และมีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มขึ้น ขาดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นพื้นฐานซึ่งการได้มาจากทุกองค์กรในชุมชนและท้องถิ่น ย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนผู้ปกครองต้องการอะไร ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นตัวแทนของผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนากับสถานศึกษา หากจุดแข็ง จุดอ่อนของหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้ตรงต่อความต้องการ รวมถึงการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เทียบโอนการเรียนรู้ แต่สถานศึกษายังปฏิบัติงานเดิม ๆ ซึ่ง วรณยุพา วิโนทพรชัย (2546, หน้า 40-42) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องร่วมวางแผนสร้างความเชื่อมั่น ในการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ การเห็นชอบอนุมัติหลักสูตร รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา การกำกับในเรื่องการวัดประเมินผล และการเทียบโอน การกำกับในเรื่องการทำสื่อในการจัดการเรียนการสอน และร่วมกำกับตรวจสอบ สถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 4 เขต โดยอำเภอเชียงของ อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งจะได้ทำการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเชียงของ 2 มี 14 โรงเรียน การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมาจากชุมชนหลากหลายอาชีพ หลากหลายระดับ การศึกษา การมีส่วนร่วมย่อมแตกต่างกัน และในยุคของการปฏิรูปการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างทางการศึกษาแตกต่างไปจากเดิมไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งในการบริหารงานวิชาการนั้นส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชียงของ 2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษาและ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาและนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ครู ที่มีเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครูของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทั้งหมด 14 โรงเรียน ประกอบด้วยคณะครูทุกโรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 209 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครูของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 209 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 607–610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 136 คน และได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพที่ให้บริการด้านการศึกษา โดยมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยการบริหารงานทั้งหมด 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาและผลผลิตของสถานศึกษา คือ ผู้เรียนที่สำเร็จออกไปให้เป็นที่ยอมรับจากสังคมอย่างแท้จริง

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความเหมาะสมที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยสอดคล้องกับธรรมชาติความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ประจำโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2564

4. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้บุคลากรอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการวางแผน ปฏิบัติงาน สนับสนุน แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น

5. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่บุคคลอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงาน ประเมินผล ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จะต้องครอบคลุมภาระงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ

บริหารงานทั่วไป เพื่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเองก็เป็นบุคคลสำคัญในการประสานความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

6. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความสนับสนุน ร่วมมือ ในการทำกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

7. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมการกับบริหารจัดการร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ โดยยึดถือประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้สถานศึกษาเกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับจากสาธารณชน ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

7.1 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ร่วมกันสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน โดยมีการวางแผน ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ต้องมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง และมีการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

7.2 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทุกกลุ่มสาระ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ร่วมจัดทำโครงสร้างหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการ

เรียนการสอน และมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

7.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน ร่วมวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงทุกกลุ่มสาระ ร่วมส่งเสริมการเรียนการสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรก และร่วมนิเทศติดตามการเรียนการสอนแก่คณะครู และมีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อสะท้อนถึงผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง

7.4 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาในทุกๆระดับ มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ร่วมกันตรวจสอบคุณภาพของการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จากนั้นนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และมีการนิเทศ ติดตาม การวัดผลและประเมินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดคุณภาพของการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้

7.5 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน มีการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ทั้งยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน มีการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน จากนั้นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้อันสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง ตรงตามความสนใจของผู้เรียนอีกด้วย

8. **โรงเรียน** หมายถึง หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 กำหนดให้มี 2 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนเกิน 300 คน

9. **กลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2** หมายถึง โรงเรียนในอำเภอเชียงของ ซึ่งอำเภอเชียงของได้แบ่งเป็นกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษาเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 มีจำนวนโรงเรียน 14 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์, โรงเรียนบ้านสองพี่น้อง, โรงเรียนริมโขงวิทยา, โรงเรียนอนุบาลเชียงของ, โรงเรียนบ้านหัวเวียง (โกศลวิทย์), โรงเรียนอนุบาลทุ่งทรายพัฒนา, โรงเรียนทุ่งน่าน้อย, โรงเรียนบ้านดอนมหาวัน, โรงเรียนบ้านห้วยเม็ง (ประสาธวิทย์), โรงเรียนบ้านทุ่งอ่าง, โรงเรียนบ้านน้ำม้า และโรงเรียนชุมชนสถาน (ราษฎร์ครูณวิทย์)

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ได้ทราบถึงสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

2. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ได้ทราบถึงความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษาม้าเถืองเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ทฤษฎีของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 2.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
 - 2.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
 - 2.4 หลักการการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.1 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการ

บริหารงานวิชาการ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 51) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาไทยไว้ว่า การบริหารเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ในการวางระบบโครงสร้างการบริหารที่สัมพันธ์เชื่อมโยง และส่งเสริมการปฏิรูปอื่น ๆ ทุกด้าน ทั้งส่วนที่รัฐจัดการศึกษาเองและส่วนที่ให้เอกชน องค์กร ประชาชนและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วม จัดการศึกษา ตลอดจนการกำกับสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดโครงสร้างองค์กรที่ต้องเอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดความทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2548, หน้า 51) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา ไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก, หน้า 21-22) กล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การให้บริการสาธารณะของรัฐที่จัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ สถานศึกษา ตามหลักการให้บริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาคต่อเนื่อง และปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่เสมอ

สมศักดิ์ ทองเงิน (2553, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การบริหารงานสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่ สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

เสาวภา พรเสนาะ (2556, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาหรือบริการให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้มีความ เจริญงอกงาม โดยมีกระบวนการในการดำเนินงาน และต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นหาคำความสามารถของ ตนเอง ตามความถนัดและความสนใจ

เยาวลักษณ์ อิงสวัสดิ์ (2557, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่สถานศึกษา ตั้งไว้ ประกอบด้วยการบริหาร 4 ด้าน คือการบริหารงานวิชา การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปทั้งนี้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา

และผลผลิตของสถานศึกษา คือ นักเรียนที่สำเร็จออกไปให้เป็นที่ยอมรับจากภายนอกและภายในอย่างแท้จริง

เลิศลักษณ์ ภาคพล (2560, หน้า 13) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับบุคคลมืออาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ขวัญใจ เลิศฤทธิวิมานแมน (2560, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจของ ผู้บริหาร ครู บุคลากร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุกด้าน ตั้งแต่ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกายและด้านสังคม โดยมีวิสัยทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมืออาชีพที่ให้บริการด้านการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม โดยมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย การบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาและผลผลิตของสถานศึกษา คือ ผู้เรียนที่สำเร็จออกไปให้เป็นที่ยอมรับจากสังคมอย่างแท้จริง

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 11-12) ได้กล่าวว่า ในการจัดการศึกษามีความจำเป็นต้อง อาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพจึงจะทำให้การบริหารจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องอาศัยองค์การปฏิบัติงานหลัก คือ สถานศึกษาซึ่งรวมถึงการปฏิบัติงานภารกิจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างดี โดยจะต้องเป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ศิริพงษ์ เต่าภายน (2548, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทุก ๆ ด้าน เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้วการดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายและไม่สามารถดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

สมศักดิ์ ทองเงิน (2553, หน้า 17) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานสถานศึกษา คือ การมีบทบาทในการบริหารจัดการการศึกษาให้กับเยาวชนและประชาชนทั้งของรัฐและเอกชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โดยรับผิดชอบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการมุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 7) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานมิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธี และกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

เลิศลักษณ์ ภาคาผล (2560, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาให้กับเยาวชนและประชาชน ทั้งของรัฐและเอกชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องโดยรับผิดชอบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการมุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้บริหารที่ดีและเก่ง ดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาให้กับประชาชนทั่วไป อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารสถานศึกษาที่ดีแล้ว การดำเนินงานของสถานศึกษาจะต้องพบกับอุปสรรคมากมาย และไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ภารดี อนันต์นาวิ (2551, หน้า 46-50) การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) และนักบริหารการศึกษาถือว่าเป็นผู้มีวิชาชีพชั้นสูง (Professionals) ทั้งนี้การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ต้นคริสต์ศักราช 1900 ในประเทศสหรัฐอเมริกา และปัจจุบันศาสตร์สาขการบริหารการศึกษามีทฤษฎีต่าง ๆ สำหรับการอธิบายและการทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารการศึกษา ได้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาซึ่งผู้วิจัยเสนอไว้ในการวิจัยครั้งนี้ 6 ทฤษฎี สรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) หรือ ทฤษฎีอุบัติการณ์ (Contingency Theory) ปรัชญาของการบริหารเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการมองการบริหารในเชิงปรัชญาไปสู่การมองการบริหารในเชิงสภาพข้อเท็จจริง แนวคิดเกิดจากมนุษย์ต้องประสบกับปัญหาอยู่เสมอ การเลือกทางออกที่จะแก้ปัญหาทางการบริหารถือว่าไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดสถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่าควรจะใช้การบริหารแบบใด การบริหารต้องอาศัยสถานการณ์เป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจ ดังนั้นในการบริหารจึงมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง องค์การกับสภาพแวดล้อมขององค์การ และเป็นส่วนขยายของทฤษฎีระบบว่าทุก ๆ ส่วนจะต้องสัมพันธ์กันบางสถานการณ์จะต้องใช้การตัดสินใจอย่างเฉียบขาด บางสถานการณ์ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บางสถานการณ์ก็ต้องคำนึงถึงหลักมนุษย์สัมพันธ์และแรงจูงใจ บางสถานการณ์ต้องคำนึงถึงเป้าหมาย หรือผู้ผลิตขององค์การเป็นหลัก โดยมีหลักการของการบริหาร ดังนี้

- 1.1 การบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์
- 1.2 ผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด
- 1.3 ผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิดและระบบเปิด และยอมรับหลักการของทฤษฎีทุกส่วนของระบบจะต้องสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน
- 1.4 สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ และเลือกรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม
- 1.5 ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของ บุคคลในหน่วยงานนี้เป็นหลักมากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน
- 1.6 ผู้บริหารต้องรู้จักใช้ในเรื่องของความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ เช่นความแตกต่างระหว่าง บุคคล วิธีการกระบวนการความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของ บุคคลในองค์กร ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร เป็นต้น

2. ทฤษฎีระบบ (Systems Approach หรือ General Systems Theory) แนวความคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในการบริหารเนื่องจาก จากแนวคิดนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบองค์กร องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม นักทฤษฎีบริหารจึงหันมาสนใจการศึกษาพฤติกรรมขององค์กร องค์กรประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร องค์กรประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ(Process) ผลผลิต (Output) และผลกระทบ (Impact)

ทฤษฎีระบบจะช่วยให้กระบวนการทั้งหลายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์

3. ทฤษฎีระบบสังคม (Social Systems Theory) ทฤษฎีระบบสังคมเป็นทฤษฎีที่วิเคราะห์ พฤติกรรมในองค์การทฤษฎีระบบสังคม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสถาบันมิติ (Nemothetic Dimension) และด้านบุคลามิติ (Idiographic Dimension) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านสถาบันมิติ ประกอบด้วย

3.1.1 สถาบัน (Institution) ได้แก่ หน่วยงาน หรือองค์กรที่มีวัฒนธรรม (Culture) ของหน่วยงาน หรือองค์กรนั้นครอบคลุมอยู่

3.1.2 บทบาทตามหน้าที่ (Role) สถาบันจะกำหนดบทบาท หน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติ มีกฎและหลักการอย่างเป็นทางการและมีธรรมเนียมการปฏิบัติ

3.1.3 ความคาดหวังของสถาบัน หรือบุคคลภายนอก (Expectations) เป็นความคาดหวังที่สถาบัน หรือบุคคลภายนอกคาดว่าสถาบันจะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น โรงเรียนมีความคาดหวังที่จะต้องผลิตนักเรียนที่ดีมีคุณภาพ

3.2 ด้านบุคลามิติ ประกอบด้วย

3.2.1 บุคลากรแต่ละคน (Individual) ที่ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ๆ เช่น ในโรงเรียนมีนักเรียน ครูผู้บริหารโรงเรียน คนงาน ภารโรง มีวัฒนธรรมย่อยที่ครอบคลุมต่างไปจากวัฒนธรรมโดยส่วนรวม

3.2.2 บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ความสามารถ ความรู้ ความถนัด เจตคติอารมณ์ และแนวคิดของ บุคคลที่เข้ามาทำงานในสถาบันนั้นจะมีความแตกต่างปะปนกันอยู่ และมีธรรมเนียมของแต่ละบุคคลเป็นอิทธิพลครอบงำ

3.2.3 ความต้องการส่วนตัว (Need-Dispositions) บุคคลในสถาบันมีความต้องการที่แตกต่างกันไป บางคนทำงานเพราะต้องการเงินเลี้ยงชีพ บางคนต้องการการยอมรับ บางคนต้องการความมั่นคง ปลอดภัย บางคนทำงานเพราะความรัก บางคนต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง ความก้าวหน้า

4. ทฤษฎีจูงใจในการปฏิบัติงานของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human and Motivation) Abraham H. Maslow ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจ และได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 3 ประการ ดังนี้

4.1 มนุษย์มีความต้องการความต้องการมืออยู่เสมอและไม่มีสิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด และจะเริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

4.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม อีกต่อไปความต้องการที่ไม่ได้รับตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

4.3 ความต้องการของมนุษย์ มีเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

5. ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ซึ่ง Douglas McGregor ได้เสนอสมมติฐานดังนี้

5.1 ทฤษฎี X มีสมมติฐานว่า

5.1.1 ธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไปไม่ชอบทำงาน พยายามเลี่ยงงานเมื่อมีโอกาส

5.1.2 มนุษย์มีนิสัยเกียจคร้าน ต้องใช้วิธีการข่มขู่ ควบคุม สั่งการหรือบังคับจึงจะส่งผลให้ทำงานตามจุดประสงค์ขององค์กรให้สำเร็จ

5.1.3 มนุษย์ชอบทำงานตามคำสั่ง ต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ แต่ต้องการความมั่นคง อบอุ่น และปลอดภัยมากกว่าสิ่งอื่น

5.2 ทฤษฎี Y มีสมมติฐานว่า

5.2.1 การที่ร่างกายและจิตใจได้พยายามทำงานนั้น เป็นการตอบสนองความพอใจอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการเล่นและพักผ่อน

5.2.2 มนุษย์ชอบนำตนเอง ควบคุมตนเอง เพื่อดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบ ให้บรรลุจุดประสงค์ ดังนั้นการบังคับ ควบคุม ข่มขู่ ลงโทษ จึงไม่ใช่วิธีการที่จะทำให้มนุษย์ดำเนินงานจนบรรลุจุดประสงค์ขององค์กร

5.2.3 มนุษย์ผูกพันตนเองกับงานองค์กร ก็เพื่อหวังรางวัลหรือสิ่งตอบแทน เมื่อองค์กรประสบความสำเร็จ

5.2.4 เมื่อสถานการณ์เหมาะสม มนุษย์โดยทั่วไปจะเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านการยอมรับความรับผิดชอบ และแสวงหาความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย

5.2.5 มนุษย์ทั้งหลายย่อมมีคุณสมบัติที่ดีกระจายอยู่ทั่วไปทุกคน มีความฉลาดเฉลียวและว่องไว มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ขององค์กร

5.2.6 สถานการณ์ของการดำรงชีวิตในระบบอุตสาหกรรมยุคใหม่ มนุษย์ยังไม่มีโอกาสใช้สติปัญญาได้เต็มที่

6. ทฤษฎี Z ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดคือองค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระและมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ บุคคลในองค์กร

6.1 องค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎี Z มี 4 ประการคือ

6.1.1 การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุผล

6.1.2 การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.3 การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

6.1.4 การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

6.2 หลักการสำคัญของทฤษฎี Z มี 3 ประการคือ

6.2.1 คนในองค์กรต้องซื่อสัตย์ต่อกัน

6.2.2 คนในองค์กรต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

6.2.3 คนในองค์กรต้องมีความใกล้ชิดเป็นกันเอง

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2546, หน้า 24-35) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริหารสถานศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ นำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วยหลักการดังกล่าว 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ นั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล ในการนำหลักนี้มาปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรม

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนและมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติความถูกต้องดีงามเป็นเรื่องของศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ที่สังคมยอมรับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีปฏิบัติเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และลึกซึ้งกว่าเรื่องกฎหมาย หรือหลักนิติธรรมอีกระดับหนึ่ง ปัญหาของการบริหารประเทศเราส่วนหนึ่ง เกิดจากการที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจหลายครั้งขาดจิตสำนึก ใช้อำนาจบริหารที่มีไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพราะความเกรงกลัวอิทธิพลที่บีบบังคับ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการ ให้มีความโปร่งใสประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้นอกจากนั้นการตัดสินใจและการปฏิบัติงานของภาครัฐ ต้องมีความโปร่งใสเปิดเผยให้สาธารณชนตรวจสอบได้ เรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจลงทุนที่เหมาะสมของภาครัฐ และเอกชน ประชาชนตัดสินใจได้ถูกต้องและมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐมากขึ้นด้วย

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และได้เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ รัฐธรรมนูญ กำหนดให้บุคคลมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนใน มาตรา 60 และให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทาง เศรษฐกิจสังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง กล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของรัฐ

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรมาภิบาลให้คนไทย มีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า และสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน และหลีกเลี่ยงเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจรัฐบาลได้เข้มงวดในการใช้งบประมาณอย่างประหยัด และทบทวนให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียนและบำรุงรักษา โดยการสร้างปลูกทดแทนใหม่ มีการปรับปรุงระบบงบประมาณระบบการบริหารบุคคลในภาครัฐ ปรับเปลี่ยนกฎหมายให้ทันสมัยและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานของภาครัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ทุกหน่วยงานในภาครัฐ จะต้องรายงานผลการดำเนินงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องการทำงานอย่างมี

ประสิทธิภาพ และคุ้มค่าจากการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักของธรรมาภิบาล ดังกล่าวข้างต้นนั้นสามารถ

Fayol (1860, อ้างอิงใน ประภาพรรณ รักเลี้ยง, 2556, หน้า 5) ได้พิมพ์หนังสือชื่อ ทฤษฎีการบริหารงานของรัฐ (The Theory of the Administration of the state) ซึ่งมีองค์ประกอบของการบริหารสำคัญ 5 ประการ (POCCC) ที่สามารถสะท้อนถึงหน้าที่หรือกระบวนการบริหารที่รู้จักกันในปัจจุบันดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดการณ์และกำหนดวิธีการพิจารณาถึงอนาคตโดยการวางแผนเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำ
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างจัดหาอุปกรณ์และบุคลากรที่จะต้องใช้ในการดำเนินงาน
3. การสั่งการ (Commanding) หมายถึง การรักษาไว้ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากร
4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การทำให้รวมกันอยู่และเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกิจกรรมและความพยายามต่าง ๆ
5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การทำให้แน่ใจว่าทุกอย่างดำเนินไปตามหลักเกณฑ์หรือคำสั่ง

Gulick and Urwick (1973, อ้างอิงใน ประภาพรรณ รักเลี้ยง, 2556, หน้า 5)

ได้ขยายความคิดของกระบวนการบริหารออกเป็น 7 ชั้นโดยทั่วไปใช้อักษรย่อคือ POSDCORB ได้แก่

1. Planning การวางแผน
2. Organizing การจัดองค์การ
3. Staffing การจัดการบุคลากร
4. Directing การกำกับงาน
5. Coordinating การประสานงาน
6. Reporting การรายงาน
7. Budgeting การงบประมาณ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา คือ ในแต่ละทฤษฎีล้วนมีแนวคิดหลักของทฤษฎีด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบกับกระบวนการบริหารที่มีชื่อว่า POSDCORB เพื่อบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

รัตนา กาญจนพันธุ์ (2554 หน้า 29-87) ได้กล่าวว่า งานวิชาการของสถานศึกษา มีโครงสร้างของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

ด้านวิชาการงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ด้วยเจตนาธรรมที่จะทำให้สถานศึกษำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย จะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมีขอบข่าย/ ภารกิจดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน

และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 ข, หน้า 19) ได้กล่าวว่า กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (16 พฤษภาคม 2550, หน้า 1-4) ได้กล่าวว่า

1. ด้านการบริหารวิชาการ

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์

หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณ และคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อ
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.11 การวางแผนพัสดุ
- 2.12 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือ สิ่งก่อสร้างที่ใช้เงิน งบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่ กรณี
- 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 2.14 การจัดหาพัสดุ
- 2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
- 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- 2.17 การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 2.18 การนำเงินส่งคลัง
- 2.19 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.20 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.21 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 3. ด้านการบริหารบุคคล
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา
 - 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.6 การลาทุกประเภท
 - 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 - 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
 - 3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. ด้านการบริหารทั่วไป

4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.8 การดำเนินงานธุรการ

4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.11 การรับนักเรียน

4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา

4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย

4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.15 การทัศนศึกษา

4.16 งานกิจการนักเรียน

4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

เสาวภา พรเสนาะ (2556, หน้า 20-21) ได้กล่าวว่า การบริหารงานในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เป็นกลยุทธ์เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีมาตรฐานตามหลักสูตรกำหนด โดยบุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในการจัดการศึกษา จัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด ประสานชุมชน และองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

อุศมาน หลีสันมะหมัด (2560, หน้า 36-39) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้ดีขึ้น นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับธรรมชาติความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา การบริหารงบประมาณ หมายถึง ภารกิจหรือแผนงานที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นการบริหารหน่วยงานของโรงเรียนให้สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ไปตามจุดมุ่งหมาย ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ งานบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนส่วนที่ประสานงานหรือคอยสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น มีประสิทธิผล การบริหารบุคคล หมายถึง ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกำลังคนภายในองค์กร โดยวิเคราะห์ วางแผนและเสนอแนะ การแต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ และการบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการให้บริการด้านต่าง ๆ ในทุกระบบของการจัดการศึกษา ซึ่งอาจไม่ใช่งานที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา คือ การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้

ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความเหมาะสมที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับธรรมชาติความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

สมยศ นาวิกการ (2545, หน้า 47) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม PM (Participative Management) มีประโยชน์ดังนี้

1.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยปรับปรุงคุณภาพ การตัดสินใจได้ดีกว่าในองค์การมากขึ้น

1.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ประสิทธิภาพดีขึ้น คือ ผลติดตามมาปรับปรุงการตัดสินใจให้ดีขึ้น การตัดสินใจที่ดีทำให้ประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น

1.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้กำลังใจและความพึงพอใจที่จะทำมีมาก การตัดสินใจที่ดีและมีประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้นจากการมีส่วนร่วม

1.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมลดความเฉื่อยชาการขาดงานและการออกจากงานลงเนื่องจากพนักงานมีความรู้สึกได้ว่ามีภาระยอมรับ ความผูกพันต่องานและความพอใจในงานที่ทำมากขึ้น

1.5 การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยในการติดต่อสื่อสารและการยุติความขัดแย้งได้ดีกว่าองค์การทุกแห่งที่มีความขัดแย้งขึ้น ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ดีต่อองค์การ ถ้าหากว่าความขัดแย้งถูกจัดการอย่างถูกต้อง

ลินดา ชุมภูศรี (2557, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามารวมตัวกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยมีการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะ แนะนำ ร่วมกันปฏิบัติ รับผลประโยชน์ร่วมกัน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัตินั้นร่วมกัน โดยต้องตั้งอยู่บนหลักการของความถูกต้อง

พีกรี้ แก้วนวล (2560, หน้า 12) ได้กล่าวว่า กระบวนการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติ ประเมินผล ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์กรของตนให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ครอบคลุมภาระงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสรร์ ภาชนะสวรรค์ (2563, หน้า 4) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ชุมชนใดที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมาก เท่าใดก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ควรมีส่วนร่วมในการบริหารตั้งแต่ การกำหนดเป้าหมาย

ร่วมกัน มีความเข้าใจในบทบาทของตนเองและของผู้อื่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้เห็นคุณค่าในการทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความสำคัญ และการติดต่อสื่อสารเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกสื่อสารได้อย่างอิสระได้แสดงความคิดเห็น ขอเสนอแนะให้คำปรึกษาให้ทางเลือกในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประการแรกที่จะต้องทำ

สรุปได้ว่า ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ให้บุคลากรอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการวางแผน ปฏิบัติงาน สนับสนุน แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น

2. ความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

วริศรา พุ่มดอกไม้ (2553, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อมจากการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และทิศทางการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมดำเนินการ ให้การสนับสนุนทางด้านกำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ พร้อมทั้งร่วมกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับสากล

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544, หน้า 12) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาต้องประกอบด้วยคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าจากกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้นจะเห็นว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมนั้นมี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางตรงคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการปฏิบัติงานรับผิดชอบ เพราะเป็นหน้าที่โดยตรง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมทางอ้อมจะเป็นลักษณะกรรมการหรือผู้แทน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกระดับ อย่างไรก็ตามในการจะบริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารมาน้อยเพียงใด เพราะการมีส่วนร่วมในการทำงานนอกจากจะเป็นการสร้างสรรค์ประสบการณ์แล้ว ยังเป็นการสร้างความเป็นเจ้าของและเกิดความพึงพอใจในการทำงานด้วย ส่วนระดับของการมีส่วนร่วมจะมากหรือน้อยนั้น

ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้ร่วมงาน ระดับความสำคัญของงาน ประกอบกับเวลา ประสบการณ์ และพฤติกรรมการทำงานของผู้ร่วมงาน ดังนั้นความสำเร็จของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้บริหารนั่นเอง

Cohen and Uphoff (1980, อ้างอิงใน กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสิทธิ์ ภาชนะสุวรรณ, 2545, หน้า 16) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจความรับผิดชอบและร่วมมือในองค์การพัฒนาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนในการบริหารมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประการแรกที่จะต้องทำคือการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน ได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในด้วย ผลประโยชน์ของโครงการในทางบวกและผลเสียหายของโครงการที่เกิดขึ้นในทางลบ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคล และสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือความเห็น (view) ความชอบ (preference) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของ บุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557, หน้า 16) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การ

พาศิษฐ์ เตเบาะ (2562, หน้า 31) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นส่วนหนึ่งหรือมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในสถานศึกษา

นันทกิตติ แก้วกล้า (2553, หน้า 16) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง การบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ การตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงานมีความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวังและกระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้เป็นหลักการของการบริหารงานที่ผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้ ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้ง

ประสาร พรหมณา (2552, หน้า 68) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน จึงก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดประโยชน์ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดระดมความคิดทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายซึ่งดีว่าการคิดและตัดสินใจเพียงบุคคลคนเดียว
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นการลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น
3. การมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดี สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการตัดสินใจมีคุณภาพและทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

สมยศ นาวิกาน (2545, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง บุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหา การบริหารที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานของความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่า ผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้เข้า กับผู้ใต้บังคับบัญชาพวกเขา ประการสุดท้าย การบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องที่

แท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่ใช่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดง ความห่วงใย

โอคเลย์ Oakley (1991, หน้า 8–9 อ้างอิงใน วัลภา พรหมฤทธิ์, 2550) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ เป็นการ ให้การช่วยเหลือ เป็นการให้อำนาจเป็นงานขององค์กร โดยย้ำความสำคัญของการให้อำนาจ ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วม การให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือพัฒนาทักษะ ชีตความสามารถใน การบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจขององค์กรเป็นปัจจัยพื้นฐานของ การให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจและงานขององค์กร จึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่บุคคลอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงาน ประเมินผล ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จะต้อง ครอบคลุมภาระงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเองก็เป็นบุคคลสำคัญในการประสานความร่วมมือของ ฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

สมเดช สีแสง (2547, หน้า 230) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมี ส่วนร่วม คือ ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่ม กันใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญา และประสบการณ์ของแต่ละคน ร่วมกันปรับปรุงงาน ใหม่ของหน่วยงานตน มีข้อดี คือ

1. ผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด และสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับ ปัญหามากที่สุดจะแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องที่สุด
2. บุคลากรได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมในการบริหาร
3. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความภูมิใจและทำงานเต็ม ความสามารถ

สแวนส์เบอร์ก Swansburg, (1996 อ้างอิงใน ทับทิม แสงอินทร์, 2559, หน้า 33–34) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. พนักงานมีความไว้วางใจกันสูงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

2. ลงตำแหน่งของพนักงานที่มตำแหน่งเท่ากัน ลดอัตราของพนักงานระดับบริหารลง
3. เพิ่มความรับผิดชอบให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น
4. ลดความสับสนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานโดยการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารให้ดีขึ้น
5. นิเทศงานด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้วินิจฉัยและแก้ปัญหาให้ผู้ปฏิบัติงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการพัฒนาอาชีพ
6. มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น
7. เข้าใจกฎระเบียบได้ชัดเจนขึ้น
8. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลงานเพิ่มขึ้น
9. ทำให้เกิดทีมงานที่มีความร่วมมือร่วมใจกัน มีแรงจูงใจและมีความสามารถในการตัดสินใจและทำให้เข้าใจองค์การได้ดียิ่งขึ้น
10. ปรับปรุงการติดต่อสื่อสารในองค์การ
11. ลดการขาดงาน
12. เพิ่มประสิทธิผลและผลผลิตในงาน รวมถึงปรับปรุงคุณภาพของงานเพิ่มการเรียนรู้ในงานให้มากขึ้น
13. เพิ่มขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน เพิ่มความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปฏิบัติงาน
14. ได้รับความคิดใหม่ ๆ ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา
15. แสดงให้เห็นถึงผู้นำที่มีความสามารถได้อย่างชัดเจน
16. ช่วยให้คนงานเข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของวิชาชีพได้อย่างชัดเจน
17. ลดการหมุนเวียนเปลี่ยนงานและสร้างความมั่นคงในงาน
18. เพิ่มความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การจากการที่มีทัศนคติต่อองค์การในทางที่ดี
19. การทำงานนอกเวลาลดลง
20. ต้นทุนในการบริหารลดลง
21. เป็นการส่งเสริมทักษะและช่วยให้คนงานได้ค้นพบความสามารถพิเศษของตนเองซึ่งเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ
22. เพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน

23. เกิดการยอมรับที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้เพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคล เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ขององค์การการปรับตัวและการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

เดวิส Davis, (1989 อ้างอิงใน ทับทิม แสงอินทร์, 2559, หน้า 33) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ 14 ประการ คือ

1. เพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น
2. คุณภาพของงานดีขึ้น
3. ได้รับความคิดเห็นมากขึ้น
4. มีแรงจูงใจมากขึ้น
5. มีความรู้สึกยอมรับซึ่งกันและกัน
6. ทำให้นับถือตนเองมากขึ้น
7. มีความพึงพอใจต่องานสูงขึ้น
8. มีความร่วมมือกันมากขึ้น
9. ลดความเครียดลงได้
10. มีความผูกพันต่อเป้าหมายของงานสูงขึ้น
11. ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น
12. ลดอัตราการเปลี่ยนงาน
13. ลดการขาดงาน
14. มีการสื่อสารกันดีขึ้น

แอนโทนี Anthony, (1983 อ้างอิงใน ทับทิม แสงอินทร์, 2559, หน้า 32) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ก่อให้เกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยปกติแล้วบุคคลย่อมมีธรรมชาติที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เพราะการเปลี่ยนแปลงทำให้ต้องปรับตัวจากสภาพที่เคยชิน แต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อหน่วยงานมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง บุคลากรในหน่วยงานก็สามารถรับการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ดีกว่าหน่วยงานที่ไม่ได้บริหารงานในลักษณะนี้

2. ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน และผู้บริหารกับสหภาพแรงงานราบรื่นขึ้นเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้กลุ่มต่าง ๆ กล้าเปิดเผยความไม่พอใจต่าง ๆ ออกมา ทำให้ลดความสูญเสียต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการขาดงาน การนัดหยุดงาน หรือการทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ

3. ทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อหน่วยงานมากขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของหน่วยงานทำให้พนักงานเกิดความนับถือตนเองและรู้วาตนเอง มีคุณค่าต่อหน่วยงาน ผลงานต่าง ๆ ของหน่วยงานมาจากความร่วมมือของทุกคนในหน่วยงานส่งผลให้เกิดความรักความผูกพันต่อหน่วยงาน

4. ทำให้มีความไว้วางใจต่อฝ่ายบริหารมากขึ้น เมื่อพนักงานได้มีส่วนร่วมตัดสินใจกับฝ่ายบริหารพนักงานจะเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นของฝ่ายบริหารได้ดีขึ้น และการบริหารลักษณะนี้ก็ช่วยให้ต่างฝ่ายต่างมีความเคารพซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ต่างฝ่ายก็จะมีความรู้สึกไว้วางใจกันมากขึ้น การแก้ปัญหาก็สามารถดำเนินไปอย่างตรงไปตรงมา

5. ทำให้การบริหารพนักงานง่ายขึ้นเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้พนักงานยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มีความผูกพันต่อหน่วยงานและมีความไว้วางใจต่อฝ่ายบริหารมากขึ้น ส่งผลให้สามารถลดจำนวนฝ่ายบริหารลงได้เนื่องจากไม่ต้องมีการควบคุมอย่างใกล้ชิดและการได้มีส่วนร่วมก็ช่วยให้เขามีความรับผิดชอบมากขึ้น รวมทั้งช่วยให้ยอมรับในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารได้มากขึ้น

6. ทำให้การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้นเนื่องจากมีหลายคนมาช่วยกันคิดในเรื่องเดียวกันทำให้คิดได้รอบคอบยิ่งขึ้น ดังคำว่า “สองหัวดีกว่าหัวเดียว” และการที่มีฝ่ายพนักงานมาช่วยตัดสินใจทำให้ฝ่ายบริหารได้ข้อมูลในการตัดสินใจมากขึ้น

7. ทำให้การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น โดยปกติในหน่วยงานทั่วไปมักสื่อสารจากบนลงล่างมากกว่าจากล่างขึ้นบน การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นช่องทางให้เกิดการสื่อสารจากล่างขึ้นบนได้ดีขึ้น

8. ทำให้ทีมงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้พนักงานเข้าใจเป้าหมายได้ตรงกันและมีทิศทางการดำเนินงานไปในทางเดียวกัน ทำให้ลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานส่งผลให้ทีมงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น

กมล ฉายาวัดนะ (2549, หน้า 135) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าคิดเพียงคนเดียว

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดิวกันมักจะเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถใช้ทดสอบว่าสิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่

3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้เกี่ยวข้องใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกัน เกิดความมีน้ำใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

5. การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น และส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน มีความเป็นไปได้อย่างสูง ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 17) ได้กล่าวว่ ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสามัคคีรวมพลังของ บุคคลในองค์กร
2. ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
3. ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการปฏิบัติงานและการรายงาน
4. ช่วยลดความขัดแย้ง และการต่อต้านจากพนักงานระดับ ต่ำ
5. ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน และให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น
6. ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
7. สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
8. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงานใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทะนุถนอม
9. ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร
10. เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ในการควบคุมงานให้ลดน้อยลงและทำให้ผลของงานดีขึ้น

กรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 9) ได้กล่าวว่ การตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วม (A1: Awareness) จึงกำหนดนโยบายเพื่อใช้พัฒนาการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่จะสานต่อ ยุทธศาสตร์ 10 ประการ และการนำหลักการไปสู่การปฏิบัติ ด้วยวิธีที่หลากหลาย (A2: Attempt) การดำเนินการติดตามผลเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ได้ตามวัตถุประสงค์ (A3: Achievement) และการแลกเปลี่ยนเพื่อขยายผลและพัฒนาการเรียนรูให้เป็นระบบที่ยั่งยืน (A4: Accredited System) ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การมีส่วนร่วม กำหนดขอบข่ายการมีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้คณะกรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ตลอดจนหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น มาตรการได้แก่ ส่งเสริมความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการนักเรียน และบทบาทของผู้ปกครองและอาสาสมัครในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หน่วยงานและองค์กรอื่น เข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษารูปแบบความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ผลและมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2540, หน้า 228-229) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. จะเกิดความเป็นประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือการบริหารงานโรงเรียนจะช่วยให้ผู้บริหารและโรงเรียนมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเชิงความคาดหวังว่า

- 1.1 เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจทางการบริหารดีขึ้น
- 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนดีขึ้น
- 1.3 เพิ่มขวัญและความพอใจในงานของบุคลากรให้ดีขึ้น
- 1.4 ช่วยให้โรงเรียนตอบสนองต่อความต้องการของสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

2. พฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ กล่าวคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์การ ด้วยการปฏิบัติงานและขวัญของแต่ละบุคคล

3. การจูงใจ มีส่วนร่วมในการบริหารหรือการวางแผน เป็นการสนองความต้องการทางจิตใจตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ และทฤษฎีการจูงใจของเฮอิร์ชเบอร์เกอร์ เพราะการตอบสนองโดยวิธีต่าง ๆ นั้น ยังขาดการตอบสนอง “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นสิ่งที่จูงใจที่แท้จริงไป ดังนั้น โอกาสที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือร่วมทำงาน เป็นการตอบสนองความต้องการ ความสมหวัง ความเชื่อถือตนเองเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ได้

4. บุคลิกภาพกับองค์การ เทาที่เป็นอยู่ความขัดแย้งระหว่างความต้องการของบุคคลตามบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล และความคาดหวังขององค์การมีความขัดแย้ง สร้างความคับข้องใจและเป็นผลเสียแก่ทุกฝ่าย แต่การบริหารโดยการมีส่วนร่วมสามารถคลี่คลายข้อขัดแย้ง

ดังกล่าวได้เพราะการที่ให้โอกาสแก่บุคคลในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กร พวกเขาสามารถควบคุมการทำงานของพวกเขามากกว่าที่จะใช้ความสามารถและสร้างความสำเร็จได้

5. การวิจัยมีส่วนร่วมในการบริหารได้รับความสนใจจากนักวิจัยมาก การวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพโครงการบริหารโดยการมีส่วนร่วมที่สำคัญ คือ

5.1 บาเวลาส กรอส และไคท์ Bamelas, Gross and Kite (1965) คาทซ์และคาห์น Katz and Kahn (1966) ไมเออร์ Maier (1968) อ้างอิงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540, หน้า 229) ได้วิจัยและชี้ประเด็นให้เห็นว่า การบริหารโดยการมีส่วนร่วม จะช่วยให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสแสดงออกอย่างดี

5.2 ลิคเคอร์ท Likert (1961) อ้างอิงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540, หน้า 229) ได้กล่าวว่า ความสำคัญภาวะผู้นำกับภาวะการณ์บริหารโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ที่มีมนุษยสัมพันธ์ด้วยการให้เจ้าหน้าที่ระดับต้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะก่อให้เกิดการประสานงานที่ดีกว่า ประสิทธิภาพสูงกว่า

นงคราญ ศุภระมณี (2558, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การบริหารโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีส่วนทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของงาน และขวัญกำลังใจของผู้ร่วมงานสูงขึ้น การขาดงานน้อยลงยิ่งกว่านั้นการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมใช้ได้ดีกับองค์กรและบุคลากรทุกประเภท

พิชนาถ เพชรนำชม (2554, หน้า 18) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนในการทำงาน อันจะทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานหรือองค์กร ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องที่ว่านี้หากมีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ก็จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้น นอกจากจะมีความสำคัญในด้านประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันแล้ว ยังสามารถสนองให้เกิดความรัก ความผูกพันต่อองค์กรได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

พิทรี แก้วนวล (2560, หน้า 13) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม จะเป็นการช่วยให้ประชาชนหรือบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมได้เข้าใจถึงกระบวนการทำงานต่าง ๆ ภายในองค์กรที่เกิดขึ้น ลดปัญหา ความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกเกิดการยอมรับในสิ่งที่กระทำร่วมกัน และช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มหรือภายใน องค์กรก็จะดีตามไปด้วย

เทวพร ขำเมธา (2558, หน้า 16) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบ ประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมงาน

ได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและ รับผิดชอบสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจในปัญหาของหน่วยงาน สำหรับการเพิ่มค่าจ้าง นั้นอาจมิใช่เป็นสิ่งจูงใจให้ทำงานอย่างเต็มที่เสมอไป แต่การให้รางวัลด้วยการชมเชย ยกย่อง ให้เกียรติ อาจเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดพลังต่าง ๆ ในการทำงาน เมื่อประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติย่อมมีความภาคภูมิใจ แม้จะมีได้รับเป็นเงินหรือค่าจ้างเป็นการตอบแทนก็ตาม

บรรชา บุญสิงห์ (2556, หน้า 52) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ก่อให้เกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยปกติแล้วบุคคลย่อมมีธรรมชาติที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เพราะการเปลี่ยนแปลงทำให้ต้องปรับตัวจากสภาพที่เคยชิน แต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อหน่วยงานมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง บุคลากรในหน่วยงานก็สามารถรับการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ดีกว่าหน่วยงานที่ไม่ได้บริหารงานในลักษณะนี้

ประการที่ 2 ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับพนักงานและผู้บริหารกับสภาพแรงงานราบรื่นขึ้น เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้กลุ่มต่าง ๆ กล้าเปิดเผยความไม่พอใจต่าง ๆ ออกมาทำให้ความไม่พอใจเหล่านั้นได้เข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหา ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในหน่วยงาน และลดความสูญเสียต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการขาดงาน การนัดหยุดงานหรือการทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ

ประการที่ 3 ทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อหน่วยงานมากขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้พนักงานได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของหน่วยงาน ทำให้พนักงานเกิดความนับถือตนเองและรู้ว่าตนเองมีคุณค่าต่อหน่วยงาน ผลงานต่าง ๆ ของหน่วยงานมาจากความร่วมมือของทุกคนในหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความรักความผูกพันต่อหน่วยงาน

ประการที่ 4 ทำให้มีความไว้วางใจต่อฝ่ายบริหารมากขึ้น เมื่อพนักงานได้มีส่วนร่วมตัดสินใจกับฝ่ายบริหาร พนักงานจะเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นของฝ่ายบริหารได้ดีขึ้น และการบริหารลักษณะนี้ก็ช่วยให้ต่างฝ่ายต่างมีความเคารพซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นต่างฝ่ายก็จะมีความรู้สึกไว้วางใจกันมากขึ้น การแก้ปัญหาก็สามารถดำเนินการได้อย่างตรงไปตรงมา

ประการที่ 5 ทำให้การบริหารพนักงานง่ายขึ้น เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้พนักงานยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มีความผูกพันต่อหน่วยงาน และมีความไว้วางใจต่อฝ่ายบริหารมากขึ้น ส่งผลให้สามารถลดจำนวนฝ่ายบริหารลงได้ เนื่องจากไม่ต้องมี

การควบคุมอย่างใกล้ชิดและการได้มีส่วนร่วมก็ช่วยให้เขามีความรับผิดชอบมากขึ้น รวมทั้งช่วยให้ยอมรับในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารได้มากขึ้น

ประการที่ 6 ทำให้การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น เนื่องจากมีหลายคนช่วยกันคิดในเรื่องเดียวกันทำให้คิดได้รอบคอบยิ่งขึ้น และการที่มีฝ่ายพนักงานมาช่วยตัดสินใจทำให้ได้ข้อมูลมากขึ้น

ประการที่ 7 ทำให้การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น โดยปกติในหน่วยงานทั่วไปมักสื่อสารจากบนลงล่างมากกว่าจากล่างขึ้นบน การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นช่องทางให้เกิดการสื่อสารจากล่างขึ้นบนได้ดีขึ้น

ประการที่ 8 ทำให้ทีมงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้พนักงานเข้าใจเป้าหมายได้ตรงกันและมีทิศทางการทำงานไปในทางเดียวกัน ทำให้ลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานส่งผลให้ทีมงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น

รมย์นลิน บุญมา (2557, หน้า 25) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การตัดสินใจที่มีคุณภาพ การที่ผู้นำให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น เมื่อผู้ที่มีส่วนร่วมได้รับทราบข้อมูลและความรู้จากผู้นำและเต็มใจที่จะร่วมมือเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับปัญหาที่ต้องตัดสินใจ

2. การยอมรับการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมทำให้เข้าใจธรรมชาติของปัญหาของการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น และผู้มีส่วนร่วมมีความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดจากการตัดสินใจนั้น ซึ่งแนวโน้มที่จะเกิดความกลัวและความวิตกกังวลที่ไม่มีเหตุผลจะลดน้อยลงไปเมื่อใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

3. ความพึงพอใจในกระบวนการตัดสินใจ คนมีแนวโน้มที่จะรับรู้มากขึ้นว่าพวกเขาจะได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับความเคารพ เมื่อพวกเขามีโอกาสที่จะแสดงทางเลือกและความต้องการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่จะส่งผลกระทบต่อพวกเขา

4. การพัฒนาทักษะของผู้มีส่วนร่วม ประสบการณ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมช่วยในการตัดสินใจซับซ้อน จะทำให้ผู้มีส่วนร่วมมีทักษะและความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น

อนง อองอาจทอง (2557, หน้า 47) ได้กล่าวว่า ความสำคัญกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้คนงานเกิดความผูกพัน รัก และมีความรับผิดชอบในภารกิจที่ตนได้มีส่วนร่วม

อรุณ รักธรรม (2536, หน้า 86) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารของสมาคมผู้บริหารการศึกษาสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrator เรียกว่า AASA) เสนอกระบวนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอนได้แก่

1. การวางแผน (planning) หมายถึง การกำหนดวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า และกำหนดเป้าประสงค์ที่แน่นอนหลักสำคัญของการวางแผนงานมี 3 ประการได้แก่

2. การวางแผนงานต้องสอดคล้องกับนโยบายการวางแผนต้องอาศัยหลักวิชาการ หรือความรู้ทางวิทยาการการวางแผน ต้องอาศัยข้อมูล เพื่อช่วยให้กำหนดวิธีการได้ถูกต้องและมีเหตุผล

3. การจัดสรรทรัพยากร (allocating) หมายถึงวิธีการที่เหมาะสมในการจัดสรรทรัพยากรบริหารในหน่วยงาน เช่น การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดอัตราตำแหน่งหน้าที่ การแสวงหาเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

4. การกระตุ้น (stimulating) หมายถึง การส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน เช่น การบำรุงขวัญและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศการทำงานที่น่าพึงพอใจการร่วมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลภายในองค์การ

5. การประสานงาน (coordinating) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของงาน การประสานงานนี้เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ของการจัดการและบริหารองค์การการประสานงานที่ไม่มีประสิทธิภาพดีพอจะทำให้เกิดปัญหาหลายประการเช่น

การทำงานที่ซ้ำซ้อนการแย่งงานกันทางจะสูญเสียและสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่จำเป็น เป็นต้น

แอทชีสัน Atchison (1955 อ้างอิงใน ประจวบ สือประสาน, 2542, หน้า 43) ได้ระบุว่า การที่จะประสานงานสำเร็จได้ต้องอาศัยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เจือจางทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่บุคคลทำงานร่วมกัน ย่อมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และกัน ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม ย่อมมีการปรึกษาหารือกัน อยู่ตลอดเวลาลักษณะดัง กล่าวเป็นการประสานงานกัน ไปในตัวโดยไม่ต้องอาศัยกลไกพิเศษ อื่น ๆ

2. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การพบปะกัน เพื่อกิจกรรมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ส่วนตัวครอบครัวหรือเกี่ยวข้องกับงานองค์การย่อมมีความสำคัญต่อการประสานงาน กิจกรรมทางการจัดการได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เช่น การตัดสินใจและรวมวางแผนการติดต่อสื่อสาร การชี้แนะ ภาวะผู้นำ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นตัวช่วยให้เกิดการประสานงานลำดับขั้นของการบังคับบัญชา การรายงานต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานในที่ประชุมให้ประธานและคณะกรรมการได้รับทราบถือเป็นการประสานงานที่เกิดขึ้นภายใน องค์การการประสานงานนี้เป็นกิจกรรมทางการจัดการอันหนึ่งที่พยายามจะประสานสัมพันธ์ วัตถุประสงค์และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้งานได้บรรลุเป้าหมายตามเวลาที่กำหนดไว้ และการประสานงานสามารถกระทำได้หลายวิธี

3. การประเมินผลงาน (evaluating) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานจากหน่วยงานรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน การเสนอรายงาน ช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการทำงาน อันจะทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันกับงานหรือองค์กร ซึ่งความรู้สึกผูกพันกันที่ว่านี้หากมีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ก็จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน ทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในด้านประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกัน

4. หลักการการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

ชูชาติ พวงสมจิตร (2546, หน้า 209-211) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 6 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ คือการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญขององค์กร มีการแบ่งอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนและตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบด้วยความมีเหตุผลและคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก

2. ความไว้วางใจกัน คือแนวคิดที่เป็นปรัชญาพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์หากได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินงาน ฝ่ายบริหารเพียงดูแลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ และดูแลผลสุดท้ายของงานก็เพียงพอแล้ว

3. การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการคือการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันของผู้บริหาร ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร ย่อมขจัดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ เพราะทุกคนมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน มีการทำงานที่มีทิศทางเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ผลผลิต หรือผู้ร่วมงานก็จะออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ คือผู้ปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระในการคิด การตัดสินใจ และการดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบ

5. ความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน คือการที่แต่ละคนทั้งผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาได้มาปฏิบัติร่วมกัน มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันนี้เป็นสิ่ง

ที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน และการที่บุคคลในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รู้เป้าหมายขององค์กรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน และร่วมมือกันอย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและพร้อมที่จะทำผลประโยชน์ให้กับองค์กร

6. การให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อผู้ได้บังคับบัญชา เนื่องจากผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้มีบทบาทในการร่วมตัดสินใจดังนั้นข้อมูลข่าวสารจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจนั้นถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉิชัย (2553, หน้า 36) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคชบา 5 กลีบ มาเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

กลีบที่ 1 R (Review) คือการร่วมกันทบทวน ศึกษาผลการจัดการศึกษาในห้วงเวลาที่ผ่านมาจากข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ทบทวนบริบทของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นโอกาสวิกฤติ ปัญหา และอุปสรรค หากพบว่าดีเหมาะสมอยู่แล้วจึงสานต่อหากพบว่ามีส่วนที่ยังบกพร่องจึงปรับปรุงแก้ไข หรือคิดใหม่ทำใหม่

กลีบที่ 2 A (Appreciative Inquiry) คือการร่วมเสริมสร้างพลังบวกโดยการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการสานสัมพันธ์ เสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องในการร่วมคิดร่วมพัฒนาการศึกษา

กลีบที่ 3 V (Vision/Share Vision) คือการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้วยการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ เพราะวิสัยทัศน์เป็นความฝันของทุกคนหากเราพร้อมกันคิดดี ปฏิบัติดีเพื่อให้ฝันนี้เป็นจริง รวมทั้งครูและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีพลังแล้ว เชื่อได้ว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขแน่นอน

กลีบที่ 4 O (Opportunity) คือการร่วมกันสร้างโอกาสสร้างทุก ๆ สถานการณ์ให้เป็นโอกาส แม้สถานการณ์นั้นจะเป็นวิกฤตก็ตาม ไม่นำเอาวิกฤติและความขาดแคลนมาเป็นข้ออ้างหรืออุปสรรคในการทำงานร่วมแรงร่วมใจ ร่วมลงมือดำเนินการใด ๆ ก็ตามที่เกิดผลดีต่อผู้เรียน บุคลากร สถานศึกษา และชุมชน

กลีบที่ 5 R (Result) คือการร่วมกันมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพราะผลสัมฤทธิ์เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารหรือการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังมากที่สุดคือคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการจัดการศึกษา การให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ใด ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง ดังนั้นจึงได้คิดวางแผนร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่จะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ อีกทั้งร่วมกันประเมินผลกิจกรรมตลอดจนร่วมกันปรับปรุงแก้ไข

คริส อากีริส Chris Argyris (1997 อ้างอิงใน จันทราณี สงวนนาม, 2553, หน้า 166) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กรควรประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็น ก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแล้ว

2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้วยังช่วยให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก และความร่วมนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์กรทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมเป็นการยื่นเยอและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจซึ่งจะมีผลทั้งทางใจ การยอมรับ การสนับสนุน และผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

สันติ บุญภิรมย์ (2562, หน้า 62-63) ได้กล่าวว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ การบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องใช้ศิลปะในการบริหารมากกว่าใช้ศาสตร์ สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานให้เขามีส่วนร่วมปริมาณเท่าใด เป็นคำถามที่ตอบได้ยากมากซึ่งไม่มีสูตรสำเร็จ ขึ้นอยู่กับทักษะ ประสบการณ์ รวมถึงความสามารถในการจัดการของผู้บริหารแต่ละคน ดังนั้นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม อาจจำแนกได้ ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายความว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานบางคน บางกลุ่มหรือทั้งหมดร่วมคิด อาจจะเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม การร่วมคิดมีประโยชน์หลายประการต่อองค์กร โดยทั่วไปก่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นการเปิดใจของผู้บริหารอย่างไรก็ตาม การคิดเป็นกระบวนการขั้นต้นของการดำเนินงาน สำหรับการเริ่มต้นด้วยการคิดก็คือการแสดงความเป็นเจ้าของตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. การร่วมทำ หมายความว่า ผู้บริหารจะต้องนำผลของการร่วมคิดที่ได้ตกลงแล้วนำไปสู่การปฏิบัติในระยะเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของ

ผู้ร่วมงานในแต่ละคนในความแตกต่างที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงต่อองค์กร ดังนั้นการร่วมทำจะต้องคำนึงถึงทีมงานที่มีศักยภาพเป็นสำคัญ

3. ร่วมประเมินผลงาน หมายความว่า การประเมินผลงานต้องไม่มีอบหมายให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะที่เรียกว่า ฝ่ายประเมินผล แต่การประเมินผลงานที่ดีจะต้องเป็นผลมาจากการกำหนดเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ โดยผู้ร่วมงานในแต่ละฝ่ายแต่ละแผนกได้มีโอกาสร่วมกันเสนอประเด็นที่ต้องการวัดผล พร้อมทั้งกำหนดค่าคะแนนที่เหมาะสม เมื่อได้คะแนนจากการวัดผลแล้วนำคะแนนดังกล่าวไปใช้ในการประเมินผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือเทียบเคียงกับการปฏิบัติในรอบปีที่ผ่านมาได้

4. ร่วมยอมรับในผลการประเมิน หมายความว่า ผลของการประเมินที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ ผลของการประเมินจะปรากฏออกมาในรูปแบบลักษณะใดก็ตั้งยอมรับ และไม่ควรโยนความรับผิดชอบอันเกิดจากการปฏิบัติให้บุคคลใดหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้จะต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งทีมงาน

5. ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ หมายความว่า การปฏิบัติในทุกองค์กรเมื่อวงจรการปฏิบัติงานจบลง ผลของงานทั้งผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ มีความจำเป็นจะต้องเสนอแนะปรับปรุงการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นไป โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับปรุงตามความเหมาะสมเพื่อยกระดับวิธีการบริหารของตนเองต่อไปจะเห็นได้ว่า แนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม นั้น ผู้บริหารเองต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการบริหารเพื่อจุดประกายให้ทุกคนที่เข้าร่วมงานได้เกิดการหยั่งรู้ในงานตามบทบาทหน้าที่พร้อมที่จะทำงานควบคู่ไปกับผู้บริหารอย่างเต็มกำลังความสามารถ ถึงอย่างไรก็ตามประการสำคัญคือผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมตลอดเวลาตามแนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมและต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใสในวิถีแห่งประชาธิปไตย

วรูมและเยทตัน Vroom and Yetton (1973 อ้างอิงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2537, หน้า 183-184) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการเสนอแนวทางในการกำหนดว่า เมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในตัดสินใจและควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการตัดสินใจ เสนอไว้ 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มแรกเป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ
2. กลุ่มที่ 2 เป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ ในการตัดสินใจนั้นมีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียว (unilateral) ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (shared) ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธีมีดังนี้

- 2.1 ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง
- 2.2 ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่นและตัดสินใจเอง
- 2.3 ผู้บริหารหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะ แล้วตัดสินใจเอง
- 2.4 ผู้บริหารปรึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยอภิปรายแล้วตัดสินใจ
- 2.5 ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหา แล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

มาสโลว์ Maslow (1943, pp. 370-396) นักจิตวิทยาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์เป็นตัวกำหนดความต้องการและจะพยายามขวนขวายให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ การตอบสนองและความต้องการนี้เกิดจากมนุษย์มีความจำเป็น (need) ซึ่งแต่ละเผ่าพันธุ์จะมีการแสดงออกถึงความต้องการไม่เหมือนกัน แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะมีพื้นฐานที่เหมือนกันเป็นลำดับไป แต่ขึ้นอยู่กับว่าใครได้รับการตอบสนองความต้องการระดับใดมากน้อยแค่ไหน และสรุปได้ว่า

1. มนุษย์เรามีความต้องการ และความต้องการนี้อยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะยอมสิ้นสุดลง และความต้องการใหม่ในลำดับต่อไปที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดขึ้น
3. มนุษย์เรามีความต้องการตามลำดับขั้นของความสำคัญจากต่ำไปหาสูง มาสโลว์ (Maslow) ได้ตั้งสมมติฐานเรียกว่า “ลำดับขั้นแห่งความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Need)” แบ่งได้ 5 ลำดับ ดังนี้

- 3.1 ความต้องการสิ่งจำเป็นทางร่างกาย (physiological needs)
- 3.2 ความต้องการในด้านความปลอดภัย (safety needs)
- 3.3 ความต้องการในด้านสังคม (social or belongingness needs)
- 3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ (esteem needs)
- 3.5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (self-realization of self-actualization)

บรรชา บุญสิงห์ (2556, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีสาระสำคัญไว้ 8 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถกเถียงปัญหาได้

ประการที่ 2 ผู้บังคับบัญชากระทรวงและผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารกิจการขององค์การกระตุ้นให้เกิดทัศนคติในการถือคุณองค์การนำองค์การไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ประการที่ 3 ระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์การมีความคล่องตัว เป็นไปโดยอิสระทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ ข่าวสารภายในองค์การมีความถูกต้องเพียงพอ เชื่อถือได้

ประการที่ 4 ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา มีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผยและโดยกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การ การปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การ

ประการที่ 5 การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกระดับขององค์การ

ประการที่ 6 เปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น และถูกต้องตามความประสงค์อย่างแท้จริง

ประการที่ 7 การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมกันเองและเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็นหลัก หลีกเลี่ยงการควบคุมด้วยวิธีตำหนิหรือดูต่ำกว่ากล่าว

ประการที่ 8 ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญของการพัฒนาตนเองของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการส่งเข้าอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

สุทิน ปวนเปี้ย (2556, หน้า 55) ได้กล่าวว่า การวางแผนทางในการดำเนินงานโรงเรียนโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในโรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนในอดีต การจัดการศึกษาจะทำกับหลากหลายบางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมา มีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา และต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

และชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเองในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง แต่ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนร่วม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์อิสระ ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

พาสีเฮาะห์ เดเบาะ (2562, หน้า 38) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลักประเด็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้ การกำหนดตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน การกระจายอำนาจ และการให้อำนาจในการตัดสินใจ ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในขอบข่ายงาน และการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

นิติพงษ์ แก้วกล้า (2556, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การศึกษาถึงองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีดังนี้

ประการที่ 1 การไว้วางใจกัน (trust) เป็นปรัชญาพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์เรียบร้อยหากได้รับการไว้วางใจกันช่วงเวลาในการให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการบริหารควรจะได้รับควบคุมจากผู้บริหารภาระงานทั้งหมดหรือการตัดสินใจผู้บริหารจะให้โอกาสเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้บริหารที่ให้อำนาจและให้ความไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถและข้อบกพร่องของผู้ปฏิบัติงาน

ประการที่ 2 ความยึดมั่นผูกพัน (commitment) บุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงาน ต้องการความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารควรที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือและฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ปฏิบัติควรจะมี ความยึดมั่นผูกพัน ซึ่งเป็นลักษณะที่ได้จากการพัฒนา การให้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับผู้บริหารที่มีความยึดมั่นผูกพันกับองค์กร การยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรเกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติรู้ถึงเป้าหมายขององค์กร และมีโอกาสได้มีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจกับผู้บริหารประสบการณ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความขยันหมั่นเพียรอดุสหาะ ทำให้เกิดผลผลิตในการทำงานมากขึ้น

ประการที่ 3 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (goals and objectives) ความขัดแย้งเป็นความต้องการหลัก หรือเป้าหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อมีการทำงานร่วมกัน ดังนั้นการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงเป้าหมายขององค์การย่อมจะขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะทุกคนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน มีการทำงานที่มีทิศทางเดียวกันมีความรับผิดชอบร่วมกันผลผลิตหรือผลงานที่ออกมาก็จะมีประสิทธิภาพ

ประการที่ 4 ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (autonomy) เป็นภาวะที่เป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในการดำเนินงานความมีอำนาจหน้าที่ และความสามารถในการรายงานสำหรับงานของแต่ละบุคคล ผู้ปฏิบัติงานต้องการความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในการตัดสินใจในงานของตนเอง ซึ่งจะทำให้มีความทุ่มเทและเต็มใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เต็มความรับผิดชอบที่ตนได้รับ

ประการที่ 5 ลักษณะด้านอื่น ๆ (other characteristics) การบริหารแบบมีส่วนร่วมควรที่จะต้องมีปัจจัยที่ครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน แต่ควรจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจมิใช่บังคับบรรยากาศองค์การถือว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในเป้าหมายหรือความสำเร็จขององค์การ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเพิ่มขึ้นโดยมีผู้ให้การสนับสนุนโดยจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความกระตือรือร้น สภาพแวดล้อมในองค์การถือได้ว่ามีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในองค์การพึงระลึกว่า เงื่อนไขต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งการเปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นจริง ผู้บริหารควรจะต้องรับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ และให้การสนับสนุนส่งเสริม

สรุปได้ว่า หลักการการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารจะต้องมีหลักการในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างกระบวนการและแนวทางการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรอื่น ๆ มีการให้แรงจูงใจ เพื่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานต่าง ๆ และกระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ดีในการเกี่ยวคู่กัน มีระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ทำให้บุคลากรมีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้นและถูกต้องตามความประสงค์อย่างแท้จริง การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมตนเองและเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็น

หลัก ต้องหลีกเลี่ยงการควบคุมด้วยวิธีดำหนิหรือดูว่ากล่าว และยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองของบุคลากรในองค์กรโดยการส่งเข้าอบรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 38 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนี้

1. กำกับการดำเนินการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศคำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

3. มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน 4 ด้าน ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ดังนี้

ด้านวิชาการ

1. ให้ข้อมูลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก

2. ให้ความเห็นชอบเรื่องการวางแผนงานด้านวิชาการการพัฒนากลยุทธ์ของสถานศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบกรณีที่สถานศึกษานำเอารายวิชาพิเศษมาเพิ่มหรือปรับใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านงบประมาณ

1. ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
3. ให้ความเห็นชอบการขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
4. ให้ความเห็นชอบการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. ให้ความเห็นชอบการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

ด้านการบริหารงานบุคคล

1. กำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกฎระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดกำหนด
2. เสนอความต้องการและให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา
3. ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต่อผู้บริหารสถานศึกษา
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดมอบหมาย

ด้านการบริหารทั่วไป

1. ให้ความเห็นชอบการวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 2. ให้ความเห็นชอบการรับนักเรียน
 3. ให้ความเห็นชอบเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 4. ให้ความเห็นชอบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- องอาจ ไพศาลภูมิ (2546, หน้า 32) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดว่าคณะกรรมการต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษารวมทั้งเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้

ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 74) ได้กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล หมายความว่า บุคคลใดมีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างใด ก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งของตนที่ได้มา ไม่ว่าจะได้มาโดยกำเนิด โดยการกระทำหรือโดยการแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง

พศิน แดงจวง (2554, หน้า 60) ได้กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของคนที่เกิดขึ้นโดยตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ จะโดยตั้งใจหรือถูกบังคับก็ตาม เช่น บทบาทความเป็นพ่อแม่ลูกของแต่ละคนจะต้องสามารถแสดงบทบาทได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับสถานภาพในขณะนั้นที่มีต่อสังคมนั้น ๆ

ลดาวรรณ นิมทับทิม (2561, หน้า 26) ได้กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลตามความมุ่งหวังของสังคม

นาริตา ชูเกียรติคงดอย (2559, หน้า 18) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่หลัก ๆ อยู่ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยปฏิบัติหน้าที่ดังนี้ คือ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดการเรียนการสอน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดตั้งแล้วรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กำหนด จัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ดำเนินการและกำกับติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงานของโครงการของสถานศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศแนวปฏิบัติ ฯลฯ สร้างความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา สรุปได้ว่า บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย จากหน่วยงานต้นสังกัด โดยบุคคลที่เป็นคณะกรรมการจะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษา รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากภารกิจตามระเบียบได้กำหนดไว้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (2546) และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 38 วรรคสองและวรรคสาม ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติหลักเกณฑ์วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุ และหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อำนวยการสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการจากความหลากหลายของ บุคคลที่เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัย ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ทั้งในส่วนที่คาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและร่วมมือกับครูบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอ ข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษา

3. ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา และมีความสำคัญต่อ สถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องการสนับสนุนด้านงบประมาณทรัพยากรทางการจัดการศึกษาและ เชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษา กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

5. ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาเป็นผู้ที่สะท้อนภาพของความรักความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษาช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน

6. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

7. ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิดเปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุม และสนับสนุน ด้านอุปกรณ์ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณานำมติข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาและเข้าใจการศึกษามีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศร่างกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า

การการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการทำความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ดังนี้

1. สถานศึกษา โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการกับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงเป็นผู้ประสานการดำเนินกิจการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองคือกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

2.1 เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กครั้ง

2.2 การเสนอแนะความคิดเห็นใด ๆ ควรนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วสรุปผลเป็นมติที่ชัดเจน เมื่อได้มติแล้วประธานก็จะมอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาดำเนินการของสถานศึกษา

2.3 บทบาทในการ “กำกับดูแลกิจการของสถานศึกษา” เป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้ทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกฎหมายและแนวนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรือตามมติที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.4 การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน “ไม่ควรสั่งการ” กล่าวคือไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหาร ครูอาจารย์หรือไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเอง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไปยังบุคลากรในสถานศึกษา เพราะอำนาจการสั่งการเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะรับผิดชอบการนำข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

2.5 การรับทราบผลการดำเนินกิจการควรพิจารณาในภาพรวมของสถานศึกษาว่าผลการดำเนินกิจการทั้งระหว่างดำเนินการสิ้นปีการศึกษา และสิ้นปีงบประมาณ เพื่อนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุง พัฒนากิจการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมร่วมกับสถานศึกษา ในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผล และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

รัฐปรีชญ์ บุญเจริญ (2556, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมิน และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

แวน วิรุฬห์เลิศ (2546, หน้า 21) ได้กล่าวว่า การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในสถานศึกษาให้ก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ ประการหนึ่ง คือ โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชน บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา ระเบียบ และกฎกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยิ่งในสภาพปัจจุบันมีความต้องการที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือว่าเป็นองค์คณะบุคคลที่มีความพร้อมใกล้ชิดกับโรงเรียนมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ หากได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ที่แท้จริงคือบุตรหลานและประชาชนทุกคนนั่นเอง การจัดการศึกษาในอดีตมีกลุ่มบุคคลที่มีความพร้อมและเต็มใจเสียสละในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามความคาดหวัง

ธนากร นาควรรณ และคณะ (2562, หน้า 3,266-3,267) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการรองรับการกระจายอำนาจของสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้มแข็งจะสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการวางแผน การประสานงาน การระดมทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน ตลอดจนการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนในการร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมิน และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยสถานศึกษาที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้มแข็งก็จะสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการ

พัชฎาภรณ์ กลับส่ง (2554, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล การวัดผล และการนิเทศการสอน

วาราศาสตร์ ชุมนโนชวา (2556, หน้า 4-5) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

นัฐริยา นัตรรักษา (2558, หน้า 120) ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีดังนี้ 1) การร่วมค้นหา กระบวนการดำเนินงานคือ การร่วมส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การร่วมวางแผน กระบวนการดำเนินงานคือ ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับ การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา 3) การร่วมตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน คือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการ จัดการเรียนการสอน 4) การร่วมปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุน การจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย 5) การร่วมติดตามและประเมินผล กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการรับประเมินจากภายนอก 6) การร่วม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา ร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของ การศึกษา

วรุณยุภา คะโยธา (2558, หน้า 7) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในด้านการบริหาร วิชาการ คือ การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมเกี่ยวกับงานวิชาการประกอบด้วย ด้านการวางแผนวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

สัมพันธ์ เชาะจอหอ (2559, หน้า 7) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมในการ ดำเนินงาน ร่วมรับในผลประโยชน์ ร่วมประเมินผลที่เกิดขึ้น ในการบริหารงานด้านวิชาการ คือ งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การกำหนดครูประจำสาระการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ การนิเทศ การศึกษา และประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา

อัจฉรา จงดี (2560, หน้า 4) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาใน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ในด้านการบริหารวิชาการ คือ การให้ความเห็นชอบในการ พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ มีการประสานความร่วมมือ

ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

เชชม มหิงสาเดช (2562, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาหมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เข้าไปร่วมกิจกรรมในสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านการบริหารวิชาการ คือ การพัฒนาผู้เรียน ด้านการเรียนการสอนโดยดำเนินการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณภาพ และมาตรฐานตามดัชนีชี้วัด คุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารงานวิชาการ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการ	พชฎาภรณ์ กลับส่ง (2554)	วาริตกมลตร์ ขุนโนน ชวา (2556)	นัฐริยา นัตร์รักษา (2558)	วรุณัญญา คะโยธา (2558)	สัมพันธ์ เพาะจอยหอ (2559)	อัฉรา จงดี (2560)	เชษม มิ่งสาเดช (2562)	ความถี่
1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น								0
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ				✓				1
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	✓			✓		✓	✓	4
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้		✓	✓		✓	✓	✓	5
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	✓	✓		✓	✓			4
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา			✓					1
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้								0
9. การนิเทศการศึกษา	✓				✓			2
10. การแนะแนว								0
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา		✓	✓					2
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ								0
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น						✓		1
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัด			✓					1
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา								0
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา								0
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	✓	✓	✓		✓			4

จากตาราง ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการ จากนักวิชาการและนักการศึกษา ดังตารางแสดงออกมาในรูปความถี่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการที่เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์พิจารณาจากความถี่สูง (ในที่นี้ คือ ความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป) ได้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 ด้าน คือ 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักการศึกษาต่าง ๆ คือ การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ โดยยึดถือประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้สถานศึกษาเกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับจากสาธารณชน ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีรายละเอียดที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดคำนิยามศัพท์ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ร่วมกันสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน โดยมีการวางแผน ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ต้องมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง และมีการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทุกกลุ่มสาระ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ร่วมจัดทำโครงสร้างหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน ร่วมวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงทุกกลุ่มสาระ ร่วมส่งเสริมการเรียนการสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรก และร่วมนิเทศติดตามการเรียนการสอนแก่คณะครู และมีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนากระบวนการเรียนของสถานศึกษา เพื่อสะท้อนถึงผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง

4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาในทุกระดับ มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ร่วมกันตรวจสอบคุณภาพของการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จากนั้นนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และมีการนิเทศติดตาม การวัดผลและประเมินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดคุณภาพของการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้

5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน มีการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ทั้งยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน มีการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งใน

สถานศึกษาและชุมชน จากนั้นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง ตรงตามความสนใจของผู้เรียนอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดาราวรรณ ศรีกาญจนา (2548, หน้า 68-70) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนชอຍแอนเนกซ์ สังกัดสำนักงานเขตสายไหมกรมเทมมหานคร พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินงาน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน เมื่อศึกษาแยกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้แก่ การวิเคราะห์ เนื้อหาหลักสูตรและแผนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล ด้านห้องสมุด ได้แก่ การจัดให้มีพื้นที่และมุมหนังสือประจำห้องเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินงาน ได้แก่ การวางแผน การบริหารงานวิชาการด้านส่งเสริมการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ได้แก่ การเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานการนิเทศการสอน การประชุมเชิงปฏิบัติการ

พิชณาถ เพชรนำชม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน 2) การเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุสดีย์ ดอหะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษา อิสลามแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐดังกล่าวข้างต้น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐดังกล่าวข้างต้น เมื่อแยกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการนั้น ให้สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในด้านการบริหารงานงบประมาณ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณต่าง ๆ ส่วนในด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการผลักดัน สรรหา และพัฒนาบุคลากร ในด้านการบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตลอดจนจัดแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่เหมาะสม สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 3 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 3 จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีอยู่ 5 ด้านซึ่งครูผู้สอนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ครูได้มีส่วนร่วมทางด้านวิชาการมากขึ้นดังต่อไปนี้ 1) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัย หรือผู้ผลการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้แก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ 2) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอบรมและให้ความรู้กับครูผู้สอน โดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการให้ทุนสนับสนุนในการผลิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรร่วมมือกันในการพัฒนาการนิเทศการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาหรือระหว่างสถานศึกษา 4) ด้านการแนะแนวการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและการพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนรวมทั้งการประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่นอย่างสม่ำเสมอ 5) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างแท้

รุ่งฤดี แคล้วฉลาด (2557) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตาม
 วุฒิการศึกษาและขนาดของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหา
 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่
 ในระดับปานกลาง 4) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพการมี
 ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติ 5) แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
 พื้นฐาน ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพการมีส่วนร่วมของ
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
 พบว่า คณะกรรมการได้เสนอคณะทำงานในด้านกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา
 สถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำสาระของหลักสูตร การจัดการทรัพยากร
 การใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายในท้องถิ่น รวมทั้งการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการด้วย
 เช่นกัน

นงคราญ ศุภระมณี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการ
 ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด เทศบาลเมืองกาญจนบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการ
 บริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี
 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน และเปรียบเทียบการบริหารแบบมี
 ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จำแนกตาม
 ประสบการณ์ทำงานประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารและพนักงานครูเทศบาลใน
 สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จำนวน 173 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.96 สถิติที่ใช้ใน
 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าความเชื่อมั่นของ
 แบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบักมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานวิชาการของ
 สถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ
 ครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการมีส่วนร่วมอยู่ใน
 ระดับ มากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานด้านการ
 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมใน
 การประเมินผล 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของ

สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปีมีการมีส่วนร่วม มากกว่า ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีและประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีการมีส่วนร่วมมากกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป

เสกสรร กระจยอม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลางโดยเรียง 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและด้านบริหารงานทั่วไป 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิทรี นวลแก้ว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอายุ และระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการ

สถานศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4 ด้าน พบว่า ด้านวิชาการ 1) ต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน 2) ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ด้านการบริหารงบประมาณ 1) ต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณในแต่ละปีของสถานศึกษา 2) ต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและวางแผนการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล 1) ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติ เกี่ยวกับการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาสอนในสถานศึกษา 2) ต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการบริหารทั่วไป 1) คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารของสถานศึกษา 2) ต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

ลดาวรณ นิมทัพบทิม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารจำนวน 2 คน ครูจำนวน 22 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของชูชาติ พ่วงสมจิตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลดาวรณ นิมทัพบทิม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อจำแนกตาม

สถานภาพส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารจำนวน 2 คน ครูจำนวน 22 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของชูชาติ พวงสมจิตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มีชัณมิเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

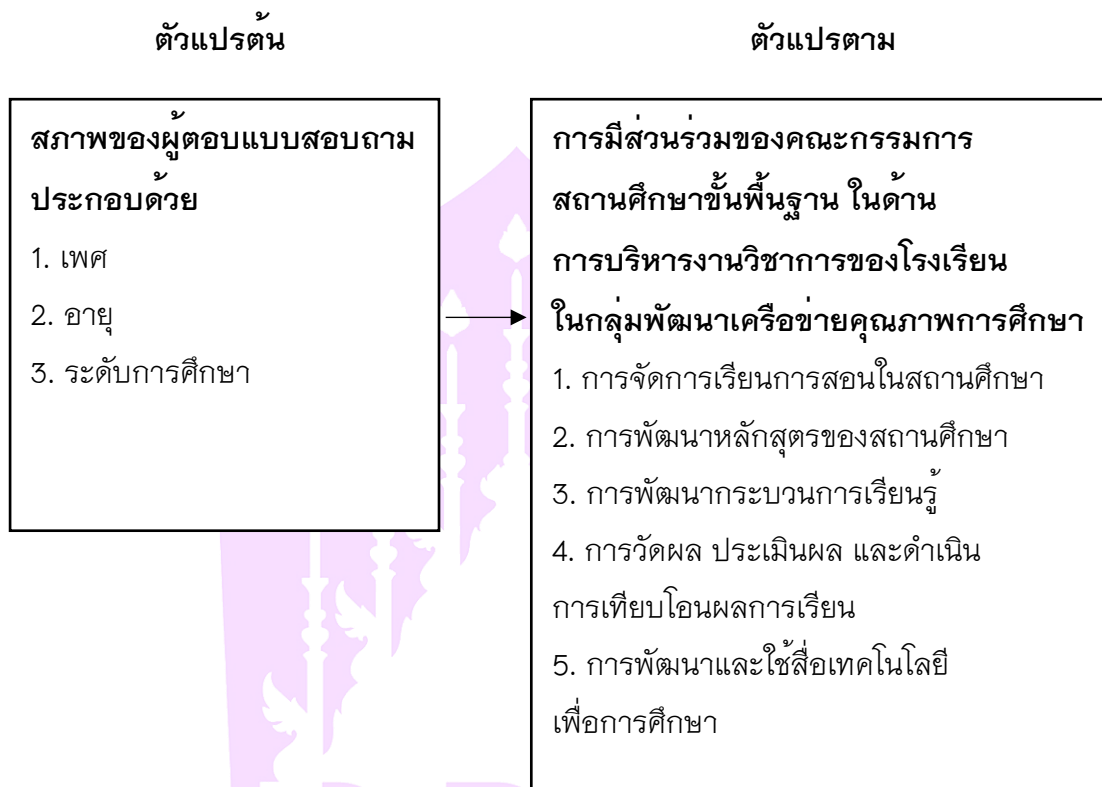
อดิศักดิ์ หรนหมาน (2561, หน้า 1178–1179) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามตัวแปร เพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ธนากร นาควรรณ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์เข้าร่วมโครงการอบรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์เข้าร่วมโครงการอบรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ คือสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน การผลิต พัฒนาสื่อ

และนวัตกรรมเพื่อใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสรศักดิ์ ภาชนะสุวรรณค์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และเพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีจำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,500-30,000 บาท การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมอันดับที่ 1 คือ การบริหารงานบุคคล รองลงมา คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และอันดับสุดท้าย คือ การบริหารงานงบประมาณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษาอำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครูของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทั้งหมด 14 โรงเรียน ประกอบด้วยคณะครูทุกโรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 209 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครูของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 209 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607–610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 136 คน และได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

ตาราง 2 แสดงการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพ การศึกษา อำเภอเชียงของ 2	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	คณะครู		คณะครู	
โรงเรียนอนุบาลเชียงของ	61		42	
โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์	21		14	
โรงเรียนบ้านทุ่งน่าน้อย	20		12	
โรงเรียนริมโขงวิทยา	12		8	
โรงเรียนบ้านสองพี่น้อง	9		6	
โรงเรียนบ้านหัวเวียง (โกศลวิทย)	13		9	
โรงเรียนอนุบาลทุ่งทรายพัฒนา	14		9	
โรงเรียนบ้านทุ่งอ่าง	6		4	
โรงเรียนบ้านดอนมหาวัน	7		4	
โรงเรียนบ้านห้วยเม็ง (ประสาทวิทย)	9		6	
โรงเรียนบ้านทุ่งจิว (ประชาสงเคราะห์ 2)	8		5	
โรงเรียนบ้านเชียงคาน (ราษฎร์ประสานมิตร)	4		2	
โรงเรียนบ้านน้ำม้า	8		5	
โรงเรียนชุมชนสถาน (ราษฎร์ครูณวิทย)	17		10	
รวม	209		136	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 4 ในด้านการบริหารงานวิชาการ แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

(Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scales) ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 กลุ่ม ในแต่ละช่วงจะมีความห่างของคะแนนเท่ากัน เท่ากับ 1 คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2.2 สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ, อายุ และวุฒิการศึกษา) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องและครอบคลุมกรอบแนวคิด นิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่ต้องการจะวัดกับเนื้อหาที่ปรากฏในเครื่องมือ โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

- + 1 เมื่อเห็นว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์

ในการพิจารณา คือ เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC > 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3.3 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

3.4 นำข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ (Cronbach) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริง ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูที่เป็นประชากร ตอบแบบสอบถาม โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวม ข้อมูล
2. ติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงผู้บริหาร สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย พร้อมด้วยแบบสอบถาม ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้า
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ ของแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำข้อมูลจัดลงรหัส เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ และนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 118) ดังนี้

4.50 ถึง 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 ถึง 4.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2.50 ถึง 3.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 ถึง 2.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00 ถึง 1.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชิงราย เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ (t-test) และกระบวนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way analysis of variance) ในการทดสอบโดยการกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกรณีที่พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนมีความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบหาความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ (Post Hoc Comparison) ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Sheffe' Method)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อันนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 113-119)

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of item objective congruence)

1.2 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item total correlation)

1.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{x})

2.4 ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษาอำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 คือด้านการบริหารงานวิชาการ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ (t-test) และใช้กระบวนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way analysis of variance) ในการทดสอบโดยการกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกรณีที่พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนมีความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบหาความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ (Post Hoc Comparison) ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Sheffe' Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	55	40.44
หญิง	81	59.56
รวม	136	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	60	44.12
30-40 ปี	48	35.29
มากกว่า 40 ปี	28	20.59
รวม	136	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	88	64.71
ปริญญาโท	48	35.29
ปริญญาเอก	-	-
รวม	136	100.00

จากตาราง 3 ผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.56 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.44 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.12 รองลงมา คือ อายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.29 และอายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.59 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.71 รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 35.29

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา
อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

การวิเคราะห์สภาพสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอ
เชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 5 ด้าน
ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และการ
พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.58	0.50	มาก	5
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.80	0.51	มาก	1
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.67	0.50	มาก	3
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	3.70	0.47	มาก	2
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.61	0.50	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.67	0.45	มาก	

จากตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วม
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม
พัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.47) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.50) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.50)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ตามมาตรฐานการเรียนรู้	3.62	0.78	มาก	2
2. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน	3.38	0.75	มาก	6
3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน	3.54	0.81	มาก	4
4. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.49	0.82	มาก	5

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
5. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง	3.86	0.81	มาก	1
6. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.61	0.77	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.58	0.50	มาก	

จากตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.78) และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.77) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.75)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคุณภาพของเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกกลุ่มสาระ	3.88	0.78	มาก	2
2. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง	3.77	0.70	มาก	4
3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา	3.86	0.81	มาก	3
4. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	3.61	0.77	มาก	5
5. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต	3.89	0.79	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.80	0.51	มาก	

จากตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคุณภาพของเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.78) และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.77)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.77	0.70	มาก	3
2. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน	3.82	0.81	มาก	2
3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงทุกกลุ่มสาระ	3.54	0.77	มาก	6
4. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดแทรก	3.60	0.81	มาก	5

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
5. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอนแก่คณะครู	3.49	0.82	มาก	7
6. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในติดตามผลการพัฒนากระบวนการเรียนของสถานศึกษา	3.86	0.81	มาก	1
7. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง	3.61	0.77	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.67	0.50	มาก	

จากตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในติดตามผลการพัฒนากระบวนการเรียนของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.81) และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอนแก่คณะครู ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.82)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษาในทุกระดับ	3.88	0.79	มาก	1
2. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน	3.77	0.70	มาก	2
3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	3.48	0.79	มาก	6
4. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพของการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา	3.51	0.77	มาก	4
5. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการวัดผล ประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	3.64	0.73	มาก	3
6. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม การวัดผลและประเมินอย่างสม่ำเสมอ	3.49	0.82	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.70	0.47	มาก	

จากตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาในทุกระดับ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.70) และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการวัดผล ประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.79)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงาน	3.86	0.81	มาก	2
2. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน	3.61	0.77	มาก	5

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
3. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง	3.88	0.79	มาก	1
4. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	3.77	0.70	มาก	3
5. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน	3.76	0.78	มาก	4
6. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้อันสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน	3.47	0.76	มาก	7
7. คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศติดตาม ประเมินผล การผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้อันสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้	3.54	0.75	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.61	0.50	มาก	

จากตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อ

และนวัตกรรม ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้อัจฉริยะที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.76)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอ เชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในกลุ่มพัฒนา เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอ เชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)							
	เพศชาย				เพศหญิง			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. การจัดการเรียนการ สอนในสถานศึกษา	3.55	0.4	มาก	5	3.60	0.50	มาก	5
2. การพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา	3.80	0.5	มาก	1	3.80	0.48	มาก	1

ตาราง 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)							
	เพศชาย				เพศหญิง			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
3. การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	3.67	0.51	มาก	3	3.67	0.50	มาก	3
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	3.69	0.50	มาก	2	3.70	0.46	มาก	2
5. การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.56	0.50	มาก	4	3.64	0.49	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.66	0.47	มาก		3.68	0.44	มาก	

หมายเหตุ: n = 136

จากตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก คือ เพศชาย ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.47) และเพศหญิง ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เพศชาย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.55) และเพศหญิง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เพศชาย ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.50) และเพศหญิง ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.46) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพศชาย ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.51) และเพศหญิง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.50) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพศชาย ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.49) และเพศหญิง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.50)

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนา
 เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน ในด้านการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน					
	เพศ	\bar{X}	S.D.	ค่า t	Sig.
การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา	เพศชาย	3.55	0.49	-0.56	0.74
	เพศหญิง	3.60	0.50		
การพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	เพศชาย	3.80	0.55	0.04	0.19
	เพศหญิง	3.80	0.48		
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	เพศชาย	3.67	0.51	0.03	0.61
	เพศหญิง	3.67	0.50		
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการ เรียน	เพศชาย	3.69	0.50	-0.15	0.49
	เพศหญิง	3.70	0.46		
การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	เพศชาย	3.56	0.50	-0.96	0.66
	เพศหญิง	3.64	0.49		
รวม	เพศชาย	3.66	0.47	-0.35	0.37
	เพศหญิง	3.68	0.44		

หมายเหตุ: n = 136

จากตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
 สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่าย
 คุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
 เขต 4 จำแนกตาม เพศ พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็น
 ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชิงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมและรายตาม จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)														
	อายุน้อยกว่า 30 ปี					อายุ 30-40 ปี					อายุมากกว่า 40 ปี				
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่			
1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.42	0.44	ปานกลาง	5	3.68	0.49	มาก	4	3.76	0.53	มาก	4			
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.68	0.47	มาก	1	3.86	0.53	มาก	1	3.96	0.48	มาก	1			
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.50	0.44	มาก	3	3.81	0.51	มาก	2	3.80	0.49	มาก	3			
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน	3.58	0.38	มาก	2	3.76	0.53	มาก	3	3.84	0.47	มาก	2			
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การเรียน	3.50		มาก	4	3.68	0.55	มาก	5	3.61	0.58	มาก	5			
รวมเฉลี่ย	3.54	0.37	มาก		3.76	0.49	มาก		3.67	0.47	มาก				

หมายเหตุ: n = 136

จากตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม อายุ พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.37) อายุ 30 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.49) และอายุมากกว่า 40 ปี ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา อายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.47) อายุ 30 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.53) และอายุมากกว่า 40 ปี ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.38) อายุ 30 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.53) และอายุมากกว่า 40 ปี ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.47) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.44) อายุ 30 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.51) และอายุมากกว่า 40 ปี ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.49) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.48) อายุ 30 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.49) และอายุมากกว่า 40 ปี ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.53)

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามอายุ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	2.88	1.44	6.30	0.00*
	ภายในกลุ่ม	133	30.40	0.23		
	รวม	135	33.28			
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.78	0.89	3.62	0.05*
	ภายในกลุ่ม	133	32.74	0.25		
	รวม	135	34.52			

หมายเหตุ: n = 136

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	3.15	1.57	6.91	0.00*
	ภายในกลุ่ม	133	30.29	0.23		
	รวม	135	33.44			
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.55	0.77	3.56	0.03*
	ภายในกลุ่ม	133	28.85	0.22		
	รวม	135	30.39			
การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.35	0.68	2.83	0.06
	ภายในกลุ่ม	133	31.73	0.24		
	รวม	135	33.08			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.05	1.02	5.37	0.01*
	ภายในกลุ่ม	133	25.37	0.19		
	รวม	135	27.41			

หมายเหตุ: * แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

n = 136

จากตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม อายุ พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe' รายละเอียดดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

อายุ	\bar{X}	น้อยกว่า 30 ปี	30-40 ปี	มากกว่า 40 ปี
		3.42	3.68	3.76
น้อยกว่า 30 ปี	3.42	-	0.02*	0.01*
30-40 ปี	3.68		-	0.82
มากกว่า 40 ปี	3.76			-

จากตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า มีจำนวน 2 คู่ ที่มีความแตกต่าง
คือ อายุ น้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุ 30-40 ปี และอายุ น้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก
อายุมากกว่า 40 ปี

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

อายุ	\bar{X}	น้อยกว่า 30 ปี	30-40 ปี	มากกว่า 40 ปี
		3.68	3.86	3.96
น้อยกว่า 30 ปี	3.68	-	0.18	0.05*
30-40 ปี	3.86		-	0.67
มากกว่า 40 ปี	3.96			-

จากตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่าง คือ อายุ น้อย
กว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

อายุ	\bar{X}	น้อยกว่า 30 ปี	30-40 ปี	มากกว่า 40 ปี
		3.50	3.81	3.80
น้อยกว่า 30 ปี	3.50	-	0.00**	0.02*
30 - 40 ปี	3.81		-	1.00
มากกว่า 40 ปี	3.80			-

จากตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีจำนวน 2 คู่ ที่มีความแตกต่าง คือ อายุ
น้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุ 30-40 ปี และอายุน้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

อายุ	\bar{X}	น้อยกว่า 30 ปี	30-40 ปี	มากกว่า 40 ปี
		3.58	3.76	3.84
น้อยกว่า 30 ปี	3.58	-	0.15	0.05*
30-40 ปี	3.76		-	0.76
มากกว่า 40 ปี	3.84			-

จากตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตาม อายุ
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ที่ม
ีความแตกต่าง คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนา เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 136)							
	ระดับปริญญาตรี				ระดับปริญญาโท			
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	ลำดับ ที่
1. การจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา	3.61	0.51	มาก	5	3.53	0.48	มาก	5
2. การพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	3.80	0.46	มาก	1	3.81	0.58	มาก	1
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.68	0.49	มาก	3	3.65	0.52	มาก	2
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การเรียนรู้	3.73	0.45	มาก	2	3.64	0.52	มาก	3
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	3.65	0.49	มาก	4	3.54	0.50	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.69	0.44	มาก		3.63	0.47	มาก	

หมายเหตุ: n = 136

จากตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.44) และระดับปริญญาโท ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.46) และระดับปริญญาโท ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้

ระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.45) และระดับปริญญาโท ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.52) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.49) และระดับปริญญาโท ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.52) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา ระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.51) และระดับปริญญาโท ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.48)

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนา
เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การมีส่วนร่วมของ		วุฒิการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่า t	Sig.
คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ในด้านการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน						
การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา	ปริญญาตรี	3.61	0.51	0.90	0.37	
	ปริญญาโท	3.53	0.48			
การพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	ปริญญาตรี	3.80	0.46	0.12	0.15	
	ปริญญาโท	3.81	0.58			
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ปริญญาตรี	3.68	0.49	0.39	0.78	
	ปริญญาโท	3.65	0.52			
การวัดผล ประเมินผล และ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ปริญญาตรี	3.73	0.45	1.07	0.25	
	ปริญญาโท	3.64	0.52			
การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	ปริญญาตรี	3.65	0.49	1.30	0.92	
	ปริญญาโท	3.54	0.50			
รวม	ปริญญาตรี	3.69	0.44	0.77	0.67	
	ปริญญาโท	3.63	0.47			

หมายเหตุ: n = 136

จากตาราง 19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพ
การศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 นี้
มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอ
เชียงของ 2 และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอ
เชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู
จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะครู
ของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 จำนวน 136 คน
ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1
สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการ
มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมี
ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
กลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติ
ทดสอบ และกระบวนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

1.1 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน

1.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคุณภาพของเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกกลุ่มสาระและคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

1.4 ด้านการพัฒนาระบบกระบวนการเรียนรู้ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนาระบบกระบวนการเรียนของสถานศึกษา รองลงมา คือ คณะกรรมการ

สถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอนแก่คณะครู

1.5 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษาในทุกระดับ รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการวัดผล ประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.6 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน

2. การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

2.1 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม เพศ ในภาพรวมและรายด้าน เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ

2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม อายุ พบว่า ในภาพรวม อายุ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา รายด้าน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้าน การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe'

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีจำนวน 2 คู่ ที่มีความแตกต่าง คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุ 30-40 ปี และอายุมากกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่าง คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีจำนวน 2 คู่ ที่มีความแตกต่าง คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุ 30-40 ปี และอายุมากกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่าง คือ อายุน้อยกว่า 30 ปี ต่างจาก อายุมากกว่า 40 ปี

2.3 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ในภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มพัฒนา เครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ซึ่งเป็น ภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ปรับปรุง 2553 ที่มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์จะให้สถานศึกษา ชุมชน และเครือข่าย ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงถือได้ว่าการบริหารการจัดการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และที่สำคัญ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาคควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงาน ประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผน ตลอดจนพิจารณาหลักสูตร จะทำให้สามารถจัดการศึกษาได้กว้างขวางและหลากหลาย โดยหลักการจัดการศึกษาที่ดี คือ การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมต่อการจัดศึกษาและตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2545) ทั้งนี้ การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การปรับปรุงกิจกรรม การเรียนการสอน สื่อ งานการควบคุมดูแล หลักสูตรการสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นการบริหารสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสิทธิ์ ภาชนะสวรรค์ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ

มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยพิกี นวลแก้ว (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านวิชาการ

- 1) ต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียน และชุมชน
- 2) ต้องมีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ในการบริหารงานของสถานศึกษา

2. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ที่ปรากฏผลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิชาการของสถานศึกษา ร่วมจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน การผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของธนากร นาควรรณ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน

การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง ที่ปรากฏผลเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีความต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก เพื่อที่จะร่วมพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของรุสดีย์ ดอหะ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาอิสลามแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐดังกล่าวข้างต้น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. การเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตาม อายุ พบว่า ในภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าอายุที่ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกันออกไปโดยใช้ประสบการณ์การทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจ และอาจจะมีการประสานงานจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พร้อมให้การสนับสนุนการบริหารงานของสถานศึกษาเป็นอย่างดี ทำให้กระบวนการในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ ทรนหมาน (2561, หน้า 1178-1179) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัย) ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามตัวแปร เพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ และอภิสรณ์ ภาชนะสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และเพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีจำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,00-30,000 บาท การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมอันดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานทั่วไป และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องรู้บทบาทหน้าที่ ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อที่จะประสานความร่วมมือและทำงานร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป
2. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2542). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. (16 พฤษภาคม 2550). **ราชกิจจานุเบกษา.** 124(24ก). หน้า 29–36.
- กมล ฉายาวัดมนะ. (2549). **บริหารคนและงานตามหลักของพระพุทธเจ้า.** กรุงเทพฯ: ชบาพับลิชชิง เวิร์กส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ข). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสรร์ ภาชนะสุวรรณ. (2563). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,** 3(1), 13–28.
- ขวัญใจ เลิศฤทธิ์วิมานแมน. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับการจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ขวัญชัย มีชาติ. (2552). **การรับรู้ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- เชชม มหิงสาเดช. (2562). **การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- จันทร์านี สงวนนาม. (2553). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3).** นนทบุรี: บุคพอยท์.

- จำนง แจ่มจันทวงษ์. (2553). **การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร.** ปรินญาณีพนธ์ ค.ศ., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชูชาติ พวงลมจิตร์. (2546). **ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา (หน่วยที่ 1-5).** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดาราวรรณ ศรีกาญจนา. (2548). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนชอยแอนเนกซ์ สังกัดสำนักงานเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ทับทิม แสงอินทร. (2559). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี.** การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยกรมศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ทัศนีย์ เนตรประโคน. (2552). **สภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 อำเภอประโคนชัย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ทิพวรรณ เสนจันทร์ศิษย์. (2553). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคจำปา 5 กลีบ.** วารสารวิชาการ, 3(3), 36-40.
- เทวพร ขำเมธา. (2558). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มสระยายโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.** การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ธนากร นาควรรณ และคณะ. (2562). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.** วารสารมหาจุฬานาครธรรม์, 6(7), 3263-3284.
- ธีระ รุณเจริญ. (2545). **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงคราญ ศุภระมณี. (2558). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี.** การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2548). **ก้าวสู่ผู้บริหาร.** กรุงเทพฯ: บพิตรการพิมพ์.
- นัฐริยา ฉัตรรักษา. (2558). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมี**

- ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นันทกิตติ แก้วกล้า. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- นาริตา ชูเกียรติตองดอย. (2559). การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นิติพงษ์ แก้วกล้า. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ
ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มสถานศึกษาที่ 15
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- บรรชา บุญสิงห์. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ
ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเปือยน้อย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประจวบ สือประสาน. (2542). การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการ
โรงเรียนขยายโอกาสในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ประสาร พรหมณา. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 7(2),
68-75.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ:
ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พนัส ดวงเอก. (2555). การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- พดิน แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:

ดวงกมลพัปพิชชิง.

- พัชฎาภรณ์ กลับสง (2554). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครู ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 อำเภอเขาพนม
จังหวัดกระบี่. สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.
- พาดิไฮะห์ เดเบาะ. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. สารนิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- พิกรี แก้วนวล. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
บริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- พิชนาถ เพชรนำชม. (2554). ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ภารตี อนันต์นาวี. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา
หน่วยที่ 9-12 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เยาวลักษณ์ อึ้งสวัสดิ์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับความเครียด
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- รมย์นลิน บุญมา. (2557). อิทธิพลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อองค์การแห่งการ
เรียนรู้. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- รัฐปรีช บุญเจริญ. (2556). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารงานโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ สมุทรสาคร.
สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก
<http://www.thongsook.ac.th/main/admin/uploads/FacultyOfGrad/1042-file-researchstd1.pdf>
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2554). การบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์

และสตีวดีไอ.

รุ่งฤดี แคล้วคลาด. (2557). **สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ลพบุรี.

รุสดีชัย ดอหะ. (2556). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาอิสลามแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

ลดาวรรณ นิ่มทับทิม. (2561). **บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

ลินดา ชุมภูศรี. (2557). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

เลิศล้ำณ์ ภาคफल. (2560). **การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

วารศาาสตร์ ขุนโนนขวา. (2556). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.** สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.

วรุณยุพา วิโนทพรรษ์. (2546). **ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

วรุณยุภา ตะโยธา. (2558). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรงเรียนวัดศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ลพบุรี.

- วริศรา พุ่มดอกไม้. (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารและจัดการเรียน การสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพะ เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.**
- วัลภา พรหมฤทธิ์. (2550). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อำเภอพรหมคีรีจังหวัด นครศรีธรรมราช. การศึกษาอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.**
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.**
- แวน วิรุฬห์เลิศ. (2546). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชุมพร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.**
- ศิริพงษ์ เศาภายน. (2548). **หลักการบริหารการศึกษา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.**
- สมเดช สีแสง. (2547). **คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: โรงพิมพ์ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและ พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.**
- สมยศ นาวิการ. (2545). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.**
- สมศักดิ์ ทองเงิน. (2553). **การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารตามความคิดเห็นของครุมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.**
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2546). **การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.**
- สถิตชัย วรานนท์วนิช. (2553). **ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญมั่นคงการพิมพ์.**
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.**
- ล้มฤทธิ์ กางเพ็ง. (2544). **แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเตรียมการประกันคุณภาพ การศึกษา. วารสารวิชาการ, 4(10), 34-42.**
- สัมพันธ์ เชาวจอหอ. (2559). **การมีส่วนร่วมของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา**

ขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนท่าใหม่ พูลสวัสดิราษฎร์นุกูล สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา,
ชลบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-
2559): ฉบับสรุป** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **ชุดฝึกผู้นำอบรมชุมชน**. กรุงเทพฯ: L.T.

สุทิน ปวนเปี้ย. (2556). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน
เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

สุวรรณ ผ่าโพน. (2549). **การศึกษาการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ในอำเภอค้อวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1**.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม., วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา, ศรีสะเกษ.

เสกสรร กระยอม. (2559). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสสนิมคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

เสาวภา พรเสนาะ (2556). **การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาตราด**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). **ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการบริหารการศึกษา. ใน ประมวลชุดวิชาสัมมนาปัญหาแนวโน้มทางการบริหาร
การศึกษา (หน่วยที่ 7)**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

องอาจ ไพศาลภูมิ. (2546). **ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาท
หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี**. ปรินญาณีพนธ์

กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- อัจฉรา จงดี. (2560). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.
- อรุณ รักรธรรม. (2536). ทฤษฎีองค์การ. ใน **ประมวลชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อดิศักดิ์ ทรนหมาน. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- อุศมาน หลีสันมะหมัด. (2560). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Journal Psychology Review*, 50, 370–396.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายศิวกร คำป่า ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสองพี่น้อง
2. นางสาวลักขมณ มุงเมือง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
3. ผศ.ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นทอง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่าย
คุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา
อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถามตามความจริง เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์
ทำให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลต่อหน้าที่การงานของท่านและตัวท่าน
แต่ประการใด (ไม่ต้องเขียนชื่อผู้ตอบ) ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและนำผลออกมาใช้สำหรับ
การวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน

นภัสศรณ์ ลานนาพันธ์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

ตอนที่ 1

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

1. เพศ

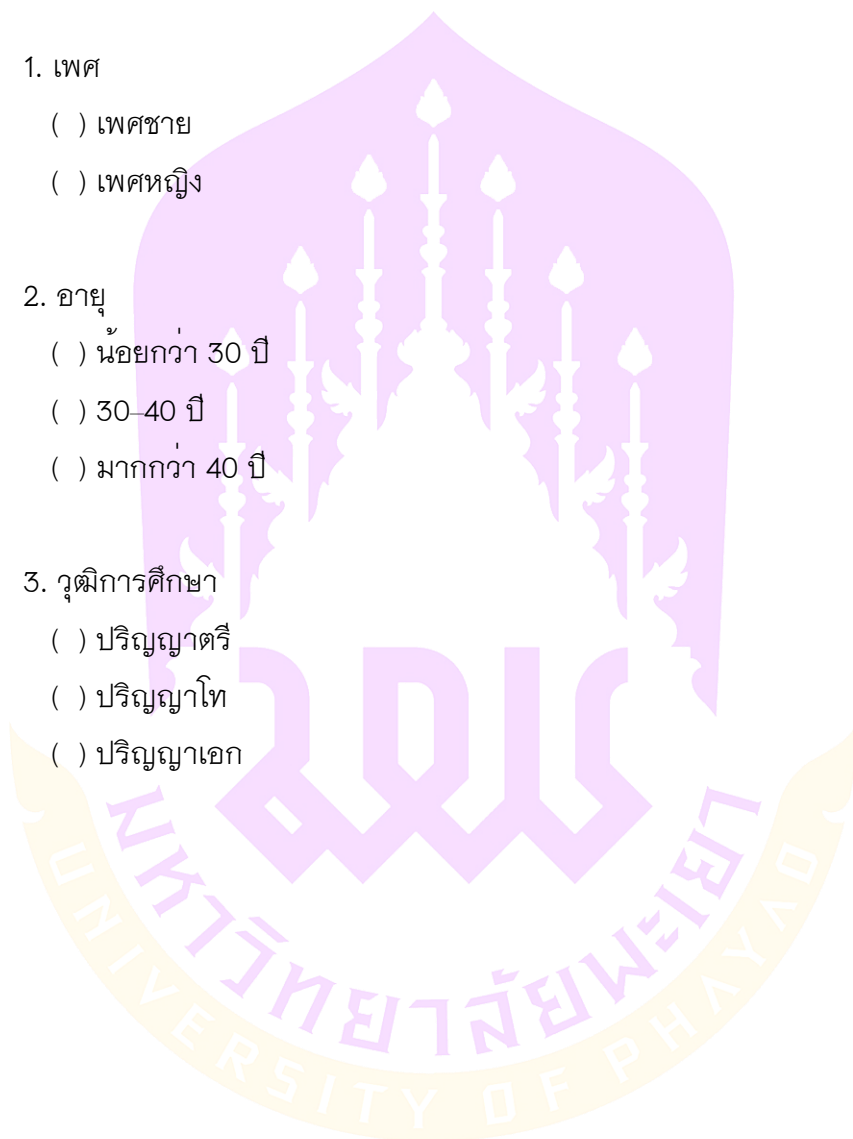
- () เพศชาย
- () เพศหญิง

2. อายุ

- () น้อยกว่า 30 ปี
- () 30-40 ปี
- () มากกว่า 40 ปี

3. วุฒิการศึกษา

- ()ปริญญาตรี
- ()ปริญญาโท
- ()ปริญญาเอก

ตอนที่ 2

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2

คำชี้แจง

โปรดกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียง
ของ 2 ตามความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ตามเกณฑ์การ
ตอบด้วยน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ตามมาตรฐานการเรียนรู้					
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน					
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน					

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง					
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา					
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคุณภาพของเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกกลุ่มสาระ					
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง					
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา					
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา					
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต					

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน					
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงทุกกลุ่มสาระ					
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดแทรก					
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอนแก่คณะครู					
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในติดตามผลการพัฒนากระบวนการเรียนของสถานศึกษา					
7	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง					
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาในทุกระดับ					

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียน					
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน					
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพของการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา					
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการวัดผล ประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น					
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม การวัดผลและประเมินอย่างสม่ำเสมอ					
การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน					
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน					
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง					

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน					
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน					
7	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

ภาคผนวก ค การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

คำชี้แจง

การพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่ต้องการจะวัดกับเนื้อหาที่ปรากฏในเครื่องมือ โดยกำหนดคะแนนไว้ดังนี้

- + 1 เมื่อเห็นว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ตามมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนหรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในสถานศึกษาและชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความเหมาะสมและคุณภาพของเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกกลุ่มสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มี ความทันสมัย พร้อมกับการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการพัฒนาแผนการ เรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณา การเชื่อมโยงทุกกลุ่มสาระ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการเรียนการสอนโดยนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นสอดแทรก	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการนิเทศการเรียนการสอนแก่คณะ ครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในติดตามผลการพัฒนากระบวนการ เรียนของสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการสะท้อนผลการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของ สถานศึกษาในทุกๆระดับ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการตรวจสอบคุณภาพของการวัด และประเมินผลของสถานศึกษา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการนำผลที่ได้จากการวัดผล ประเมินผล มาปรับปรุงการเรียนการ สอนให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการนิเทศ ติดตาม การวัดผลและ ประเมินอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
1	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้ สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียน การสอนและการบริหารงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ดีและมี ประสิทธิภาพเหมาะสมกับ ความแตกต่างของผู้เรียน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
3	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ที่ใช้จัดกิจกรรมการ เรียนการสอนได้จริง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลายและเพียงพอต่อความ ต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษา และชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้และศักยภาพ ของผู้เรียน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7	คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ (Cronbach)

ตอนที่ 2

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.98	31

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นภัสศรณี ลานนาพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	24 ธันวาคม 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2561 ค.บ. (การประถมศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	140/1 หมู่ 1 ตำบลริมเหนือ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
ผลงานตีพิมพ์	นภัสศรณี ลานนาพันธ์. (ผู้บรรยาย). (17-23 เมษายน 2565). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่าย คุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในการประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8 (หน้า 610-623). เพาะ: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

